

Södertörns högskola
Journalistik och multimedia
C-uppsats i journalistik, vt2007

**”Välkommen till kontrasternas land. Till Orienten.
Ett kungadöme i Österlandet.”**

En studie av Packat & Klarts framställning av Bangkok i resereportage från perioden 1987–2006.

Författare: Sofia Eriksson
Handledare: Christian Andersson
Examinator: Jan-Olof Gullö
Slutseminarium: 29/5 2007

Abstrakt

Resegenren utsätts inte ofta för kritisk granskning vilket troligtvis bidrar till att tonen i resereportagen sällan förändras. Ofta sprider resereportagen ut stereotypa bilder rörande främmande kulturer som bygger på tidigare texter och publikens förväntningar. I uppsatsen undersöktes resejournalistiken och den världsbild den förmedlar.

Genom en semiotisk text- och bildanalys undersöktes hur SVT:s resemagasin Packat & Klart framställt Bangkok i sina resereportage från perioden 1987–2006. Med utgångspunkt i ett postkolonialt perspektiv har jag letat efter spår av postkoloniala diskurser i reportagen. Edward Saids teorier om orientalismen har legat till grund för uppsatsen.

Mina hypoteser var att det skulle finnas spår av postkoloniala diskurser i Packat & Klarts resereportage från Bangkok samt att dessa influenser minskat i omfattning under undersökningsperioden, eftersom vi fått större kunskap om resmålet.

Efter att ha studerat resultaten av text- och bildanalysen kunde jag dra slutsatsen att det i Packat & Klarts resereportage från Bangkok finns spår av postkoloniala diskurser som främst representeras av en eurocentrism och en objektivering rörande den thailändska religionsutövningen. Under de tjugo år som programmet producerat resereportage från Bangkok har tonfallet förändrats och de postkoloniala influenserna förekommer i mindre utsträckning och omfattning. Fler thailändare kommer till tals i rutan men aldrig i samband med religiösa ritualer.

Nyckelord: Bangkok, Packat & Klart, resereportage, postkolonialism, journalistik, Edward Said

Innehållsförteckning:

Innehållsförteckning:	2
1 Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.2 Bakgrund	4
1.2.1 Packat & Klart	4
1.2.2 Thailand.....	4
1.2.3 Svenskar och Thailand	5
2 Teori och tidigare forskning	6
2.1 Postkolonialism	6
2.2 Orientalism	7
2.3 Skildringen av lokalbefolkningen	8
2.3.1 Historiska och sociala processer görs till natur.....	9
2.3.2 Reproducerandet av myter i media.....	9
2.3.3 Framställningen av Tredje Världen.....	10
2.4 Diskurs som teori	10
2.4.1 Diskursiv praktik	11
2.5 Semiotik	12
3 Metod	13
3.1 Semiotisk textanalys.....	13
3.2 Bildanalys.....	13
3.3 Material och urval	14
3.4 Metodkritik.....	14
4 Resultat	15
4.1 Packat & Klart 1987-10-01	15
4.2 Packat & Klart 1991-01-20	18
4.3 Packat & Klart 1993-11-28	21
4.4 Packat & Klart 2001-12-02	23
4.5 Packat & Klart 2003-10-26	24
4.6 Packat & Klart 2004-10-17	26
4.7 Packat & Klart 2006-11-22	28
5 Diskussion och slutsats	30
5.1 Packat & Klart framställning av Bangkok	30
5.2 Hur har reportagen från Bangkok förändrats under åren 1987–2006?.....	31
5.3 Slutsatser	34
6 Referenser	35
6.1 Tryckta publicerade källor.....	35
6.2 Internet	35

Bilaga 1. Packat & Klart 1987-10-01

Bilaga 2. Packat & Klart 1991-01-20

Bilaga 3. Packat & Klart 1993-11-28

Bilaga 4. Packat & Klart 2001-12-02

Bilaga 5. Packat & Klart 2003-10-26

Bilaga 6. Packat & Klart 2004-10-17

Bilaga 7. Packat & Klart 2006-11-22

1 Inledning

Solnedgång över kritvita stränder och turkosblått hav, urtidsdjur längst in i den djupaste djungel eller primitivt stenåldersliv i den mest avlägsna bergsby. Sällan har väl långt borta varit så nära. Människor reser mer än någonsin, turistindustrin blomstrar och hotell öppnas på världens mest oåtkomliga platser. Resenärerna skryter med sina äventyr och försöker hela tiden överträffa varandra. Snart är det till och med möjligt att semestra på månen.

Turismen är en av världens största näringsgrenar.¹ På det ökande resandet följer resemagasin och reseprogram. Här finns pengar att tjäna. I maj 2007 fanns i Sverige minst fem resetidningar, tre reseprogram, en uppsjö webbplatser som erbjuder allehanda resetjänster och de stora tidningarna har förstås sina resebilagor. Trots denna rikliga tillgång av resejournalistik finns mycket liten forskning gjord på ämnet. Kanske beror det på att det ses som en sådan förment oskyldig genre vars uppdrag är att referera trivsamma resmål för sin publik? Som Dagens Nyheters reseredaktör Jan Malmborg valde att uttrycka sig i en krönika rörande dokumentären *Planeten*: ”Före filmen levde jag i villfarelsen att resejournalistik är en ganska oförarglig syssla - man berättar om spännande resmål för läsare som kan välja bland olika sätt att fira semester.”²

Oskyldigt eller inte, resandet är en viktig del i mötet med andra kulturer. Själv har jag rest runt i Sydostasien vid ett flertal tillfällen och är svårt förälskad i den asiatiska kulturen. Resorna går till platser belägna så långt bort att de sällan hamnar på tidningarnas utrikessidor men som på grund av sin status som exotiskt resmål genererar spaltmeter i resebilagorna. Ofta har resenären bestämt sig för vad hon ska tycka om ett resmål redan innan hon kommit dit, hon kan berätta om lokalbefolkningens egenskaper och hur man ska anpassa sig till kulturen på plats. Resegenren har tyvärr en förkärlek för klichéfyllda texter fylld av afrikanska stamhövdingar i alldeles för små höftskynken eller ständigt leende och uppässande asiater. Detta tror jag är en bidragande faktor till att en snedvriden syn rörande främmande kulturer reproduceras. Därför är det viktigt och intressant att studera resejournalistiken och den världsbild och världsordning den förmedlar

Läsarna förväntar sig förstås ett visst mått av exotism i resereportagen men det måste finnas en balans. Många gånger reser människor för att uppleva något annorlunda och nytt och uppmuntras därför av färgstarka och dramatiska reseskildringar. Personligen tror jag att resejournalistiken kan bidra till större förståelse och medvetenhet om främmande kulturer, bara texterna förändras något och slutar reproducera förlegade, kolonialdoftande verklighetsbilder.

¹ Thomas Blom et al, *Turism & Resor* (Helsingborg: Liber, 2001), 8.

² Dagens Nyheters nätupplaga. <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=2708&a=617226>

1.1 Syfte och frågeställning

I uppsatsen studeras resejournalistiken ur ett historiskt perspektiv. Jag har undersökt hur Bangkok har framställts i reseprogrammet Packat & Klart mellan åren 1987–2006, med utgångspunkt i ett postkolonialt perspektiv.

Mina huvudsakliga frågeställningar är:

- Finns det spår av postkoloniala diskurser i Packat & Klarts resereportage från Bangkok?
- Hur har reportagen från Bangkok förändrats under perioden 1987–2006?

Hypotesen är att det i reportagen finns spår av postkoloniala diskurser men att dessa är mindre förekommande nu än för tjugo år sedan, detta på grund av att svenskar har mer kunskap och erfarenhet av Bangkok och Thailand.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Packat & Klart

Packat & Klart är ett resemagasin som sänds i SVT. Det första programmet sändes den 2 februari 1987 med Rolf Egil Bergström som programledare. Från början sändes programmet en gång i månaden, nu sänds programmet en gång i veckan.

1.2.2 Thailand

Den största delen av landet ligger i Indokina, en liten del sträcker sig även söderut längs Malackhalvön. I södra Thailand finns tropisk natur och milsvida stränder. Landet är en monarki och det råder religionsfrihet, statsreligionen är buddhism. Religionen är stark och sätter sin prägel på samhället och kulturen.

Thailand har till skillnad från många andra länder i Sydostasien aldrig varit koloniserat. Landet har varit självständigt sedan 1200-talet med några få undantag, som den japanska ockupationen under andra världskriget.

Landets ekonomi har gått stadigt uppåt sedan mitten av 1950-talet. Landet räknas till den andra vågen av asiatiska tigerekonomier. Levnadsstandarden har höjts men förbättringen är ojämnt fördelad. År 2006 var BNP per capita 2 959 US dollar. Mellan 1986–1996 förändrades ekonomins struktur grundligt. Industrin stärktes och exporten ökade. 1997 gick ekonomin dock in i en kris på grund av ett ökat underskott i handelsbalansen. Den thailändska valutan, bahten, fick flyta fritt och på några månader halverades värdet mot dollarn. Valutakrisen drabbade landet hårt och fattigdomen ökade för första gången på 15 år. Internationella valutafonden bidrog med ekonomiska resurser och ekonomin förbättrades från och med 1999.

Turismen är en viktig inkomstkälla. Det populäraste resmålet är huvudstaden Bangkok och strax därefter följer landets största ö, Phuket. Under en period i början av 1990-talet ökade inte turismen i samma takt som tidigare. En ökad sexturism sida vid sida med stora miljöproblem gjorde att många avskräcktes från att resa till Thailand. Myndigheterna jobbade hårt med att försöka utplåna landets dåliga rykte och lanserade nya familjevänliga resmål vilka vann stor popularitet. Efter tsunamin på annandagen 2004 sjönk besöksstatistiken åter men turisterna började besöka landet i samma utsträckning som tidigare redan under 2006.³

1.2.3 Svenskar och Thailand

År 2000 var Thailand det största resmålet utanför Europa med 92 000 svenska besökare, detta att jämföra med det populäraste resmålet Spanien, med cirka 800 000 svenska besökare om året.⁴ Resmålet ökar stadigt i popularitet. Under 1990-talet reste svenskarna till Thailand främst under vinterhalvåret men reser nu året runt. Det tropiska klimatet och den låga prisnivån är två andledningar till varför landet är så populärt. Sexturismen är fortfarande ett problem men många researrangörer jobbar aktivt för att stoppa den. Thailand kallas ofta för de tusen leendenas land.⁵

Efter tsunamikatastrofen 2004 där minst 543 svenskar omkom har Sverige fått ett speciellt band till Thailand. Många svenskar har uttalat sin tacksamhet över thailändarnas vänlighet i samband med katastrofen.

³ Landguiden. Länder i fickformat.

⁴ Blom, 47.

⁵ Ibid., 52.

2 Teori och tidigare forskning

Här presenteras den teoretiska utgångspunkten för uppsatsen. Då uppsatsen undersöker resejournalistiken ur ett postkolonialt perspektiv krävs en genomgång av begreppet. Även begreppet diskurs förklaras då det återfinns i problemformuleringen.

2.1 Postkolonialism

Franz Fanon ses som den postkoloniala teoribildningens fader. I sin bok *Svart hud, vita masker* (1952) diskuterade han frågor som hur kulturella identiteter och rasistiska stereotyper skapas och reproduceras i det globala samhället.⁶

Begreppet postkolonialism kan förklaras som ”en rad frågeställningar som påvisar samband mellan kultur och imperialism”. Prefixet ”post” kan dock verka förvirrande då det indikerar att det handlar om något som ägt rum efter kolonialismen men enligt det postkoloniala perspektivet tillhör inte kolonialismen enbart det förflutna.⁷

Att studera svensk resejournalistik utifrån ett postkolonialt perspektiv kan verka besynnerligt då Sverige aldrig varit en kolonialmakt. Men faktum är att Sverige också formats av kolonialismens historia och varit en del av ett Europa som uppträder som ett globalt centrum från vilket makt och kunskap utgår. Att vara svensk är också att vara europé och västerländsk och den svenska självbilden har delvis formats av vår delaktighet i västerlandets kulturhistoria.⁸

Moa Matthis menar att den koloniala historien fortfarande särskiljs västvärldens och förläggs till utomeuropeiska platser och sammanhang.⁹

”Resultatet blir ett slags schizofren diskurs där upplysning och rasism, modernitet och folk mord, individualism och slaveri flyter fram i parallella fåror i beskrivningen av västvärldens bidrag till historien – och aldrig mötas de tu.” (Mattis, 2001, s.56)

Enligt McEachrane hade rasbiologin sin storhetstid på 1800-talet.¹⁰ Idag talas istället om en nyrasism, en slags kulturrasism. Med det menas en rasism som inte riktar sig mot ”raser” utan mot etniska grupper eller kulturer. Rastänkandet genomsyrar och präglar fortfarande många av de föreställningar som cirkulerar i media rörande västerlandets relation till den övriga världen. Postkoloniala feminister har kritiserat västerländsk feminism för att vara för eurocentrerad, den förknippas med vit medelklass. I likhet med manligt genus är ”vitheten” normerande. Traditionen

⁶ Catharina Eriksson et al, *Globaliseringens kulturer*. (Falun: Nya Doxa, 2005), 15.

⁷ Ibid., 16.

⁸ Michael McEachrane, Louis Faye (red.), *Sverige och de Andra, Postkoloniala perspektiv* (Falun: Natur och kultur, 2001), 7 – 9.

⁹ Mattis, Moa. ”Från Temple till Thorvall” i *Sverige och de Andra, Postkoloniala perspektiv*, red. Michael McEachrane och Louis Faye. (Falun: Natur och kultur, 2001), 55 – 56.

¹⁰ McEachrane, Faye, 12 – 13.

förbinder vithet med en rad positiva egenskaper såsom intelligens, medvetenhet och civilisation. Den som inte är vit avviker således från dessa ideal och porträtteras som ofullkomlig. Dessutom förknippas ordet människa ofta med att vara vit.¹¹

Den postkoloniala teori som används i denna uppsats är Edward W Saids teori om orientalismen. Hans bok *Orientalism* utkom på engelska 1978 och är ett av de mest uppmärksammande postkoloniala verken.

2.2 Orientalism

Edward W Saids teori bygger på att det finns ett motsatsförhållande mellan Orienten och Occidenten, österlandet och västerlandet, där Orienten är underlägset och Occidenten överlägset. Said menar att Orienten egentligen är västerlandets egen uppfinning och att Orienten har bidragit till definitionen av västerlandet genom att vara dess motsats och motbild. Orienten är allt det som Occidenten inte är och det är människorna i västvärlden som konstruerat denna världsbild.¹²

Förhållandet mellan österlandet och västerlandet har sedan 1700-talets mitt setts som ett förhållande mellan en svag och en stark part där Europa (västerlandet) varit det överlägsna. Orientalen sågs som ”irrationell, fördärvad (fallen), barnslig, *annorlunda* och europén således rationell, dygdig, mogen, *normal*”.¹³ För att gestalta denna olikhet betonades att orientalen levde i en annorlunda värld med egna kulturella och kunskapsmässiga system. Said menar att västerlandet genom att utnyttja sin styrkeposition till viss del skapade Orientens och orientalens identitet genom en rad manipulationer.¹⁴ Said refererar till Cromer¹⁵ som föreställer sig ett maktcentrum som utgår från västerlandet. Detta centrum styr över det västerländska samhällets kunskap om Orienten och underordnar orientalen. Kunskapen regleras av fackmännens noggranna överväganden och den orientaliska mentaliteten redovisas på ett sådant sätt att den egna identiteten stärks, vilket således leder till än mer makt.¹⁶

Detta motsatsförhållande framhäver skillnaden mellan det kända och det okända. Västerlandet tilldelas ett *vi* och Orienten ett *dem*, vilket skapar två skilda världar. Denna bild av *de Andra* reproduceras ständigt genom att västerlandets texter fortfarande inspireras av ett dikotomiskt synsätt.¹⁷ Denna generalisering vars syfte är att betona betydelsen av en uppdelning mellan en sorts människor och en annan leder till en polarisering mellan dessa parter.

¹¹ Ibid.

¹² Edward W Said. *Orientalism*. (Södertälje: Ordfront förlag, 1993), 3.

¹³ Ibid., 42.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Lord Cromer, brittisk kolonialadministratör. (1841-1917)

¹⁶ Ibid., 46.

¹⁷ Ibid., 45.

”... orientalen blir mer orientalisk, västerlänningen mer västerländsk – och begränsar därmed det mänskliga mötet mellan olika kulturer, traditioner och samhällen.” (Said, 1993, 48)

Denna spridning av stereotypa fördomar gjorde så att västerlänningarna kunde betrakta orientalen som ett fenomen med bestämda egenskaper, en oföränderlig massa. Västvärlden utvecklas hela tiden medan Orienten står still. I skildringar av Orienten förekommer ofta samma karaktärer, de irrationella exotiska *Andra*. Dessa fördomar påverkade även orientalen vilket gör att man måste betrakta orientalismen som en uppsättning begränsningar och tankehinder snarare än en positiv doktrin.¹⁸

”... i behandlingen av Orienten är Orienten alltid frånvarande medan man ständigt förnimmer närvaron av orientalisterna och det han säger. Men vi får inte glömma att orientalistens närvaro möjliggörs genom Orientens påtagliga frånvaro.” (Said, 1993, 208 – 209)

Denna inställning hos västerländska forskare visar på deras låga tankar om de objekt de studerade, i vissa fall degraderade de till och med Orientens roll i sina orientaliska studier. Orientalisternas forskning fungerade som ett ideologiskt verktyg i kolonialmakternas tjänst.

Said har kritiserats för sin syn på orientalismen, särskilt av sina kollegor i det postkoloniala fältet. Kritikerna menar att Said presenterar en allt för homogen och enhetlig bild av orientalismens diskurs utan att ta hänsyn till historiska förändringar.¹⁹ De menar att Said genom denna homogena syn på kolonialmakterna själv bidragit till en likriktad diskurs. Dessutom riktas kritik mot att Said framställer orientalen som passiva och oförmögna att protestera.

Said utgår från brittisk, fransk och amerikansk orientalism. Dessa länder var dominerande kolonialmakter. Det finns anledning att studera postkoloniala influenser i svensk resejournalistik. Influenser som upprätthåller och reproducerar stereotypa bilder, som bygger vidare på tidigare diskurser och som lever upp till läsarnas förväntningar på resereportagen.

2.3 Skildringen av lokalbefolkningen

Resehandböckerna är koncentrerade kring vad som går att besöka på resmålet. Det skrivs om platser, byggnader och föremål som är värda att se på. För att räknas som sevärd bör en plats vara exotisk och annorlunda.²⁰ Lokalbefolkningen får endast plats i resehandböckerna om de är mystiskt annorlunda och representerar den bild som förväntats. Klas Grinell menar att

¹⁸ Ibid., 44.

¹⁹ Eriksson, 21.

²⁰ Klas Grinell. ”De som bor vid resans slut” i *Europa, Humanistdag-boken nr 12*. (Göteborg: Humanistiska fakultetsnämnden, 1999), 134.

människorna blir till objekt som turisterna inte får möta på lika villkor. Turisterna står snarare utanför och betraktar lokalbefolkningens spännande kläder och ritualer. Resegenren är också väldigt auktoritär och ger sken av att ha total kontroll och full förståelse för resmålet.

Grinell nämner eurocentrism, hur Europa försöker tvinga på omvärlden sina föreställningar om hur världen ser ut och bör vara. Han menar att västerlänningarnas världsbild fortfarande är påverkad av koloniala och rasistiska föreställningar.²¹ I resehandböckerna försöker författarna att malla in människor i dessa föreställningar rörande människor från främmande kulturer. I sin jakt på att beskriva något annorlunda projicerar författarna sina fantasier på människor som befinner sig så pass långt bort att de inte kan försvara sig. Lever dessa människor dessutom i ett icke-modernt samhälle finns en risk att de kommer att porträtteras som irrationella, ädla vildar.

2.3.1 Historiska och sociala processer görs till natur

Befolkningen på resmålen är ofta ekonomiskt beroende av turisterna, ett faktum som tämligen ofta slätas över genom att framställa denna vänlighet som något naturligt.²²

”Resehandboksförfattarna måste inordna sig under turismens krav på att erbjuda sina resenärer en trevlig semester. Vi vill inte se världen som den är på vår semester. Vi vill uppleva spännande och annorlunda ting som inte kräver vårt engagemang.” (Grinell, 1999, 138)

Ofta benämns invånarna efter sin nationalitet, till exempel thailändaren, vilket bidrar till att individerna försvinner till förmån för en anonym massa som är styrd av sin natur och knappast har en egen vilja. Människorna är endast intressanta när de visar upp främmande egenskaper - sådana som besökaren inte har. Lokalbefolkningens vardagsliv får stå tillbaka till förmån för beskrivningarna av det som anses exotiskt. Denna exotism gör *de Andra* än mer främmande än vad de egentligen är och detta utanförskap knyts till deras natur.²³

Ett av resehandboksgenrens viktigaste kännetecken är att den presenterar människorna utanför sitt sociala och politiska sammanhang.²⁴

2.3.2 Reproducerandet av myter i media

Torun Elsrud diskuterar i sin avhandling *Taking time and making journeys* kring hur medierna bidrar till att reproducera och konstruera myter rörande främmande kulturer.

²¹ Ibid., 136.

²² Ibid.

²³ Ibid., 139.

²⁴ Ibid., 140.

Elsrud menar att reproducerandet av myter går i två led. Det behövs en berest journalist för att skriva en text och en resenär som är villig att läsa texten. En myt kan inte skapas och få liv utan en aktiv publik. Dock menar Elsrud att den enskilde resenären är mer reflekterande än medierna. Detta i enlighet med forskning av Fürsich och Kavoori²⁵ som konstaterar att resemedierna hellre än turisterna fokuserar på stereotypa bilder av *de Andra*.²⁶

Tonen i researtiklarna är ofta auktoritär och överlägsen gentemot människorna som bor på turistorterna. Resejournalisterna tenderar att se dessa människor som objekt förknippade med konsumtion och förlustelser.²⁷ Elsrud refererar till Spurr (1993) som menar att koloniala diskurser hålls vid liv genom resejournalisternas auktoritära tonfall och oförsiktiga retorik. ”They are a part of the landscape in which relations of power manifests themselves.”²⁸

Trots detta utsätts resejournalistiken sällan för kritisk granskning vilket Elsrud anser har sin grund i en rad faktorer. Resegenren förknippas, i likhet med sportjournalistik, med nöje och ledighet. Denna oskyldiga framtoning bidrar förmodligen till att det inte anses nödvändigt med några kritiska reflektioner. Dessutom gör avståndet det svårt att kontrollera fakta.²⁹

2.3.3 Framställningen av Tredje Världen

Tredje Världens framställning genom resereportage i tv är en C-uppsats av Tomas Johansen Wagner och Andreas Wiklund. Wagner och Wiklund har med hjälp av diskursanalys och semiotisk bildanalys undersökt hur Tredje Världen framställs i TV4:s reseprogram När & Fjärran. De har analyserat 14 inslag som sänts under åren 2004–2005, från länder i Asien, Afrika och Centralamerika.

Deras slutsats är att resereportagen i hög grad reproducerar stereotyper och skapar ett ”vi och dem”-perspektiv. Tredje Världen framställs som mystiskt och annorlunda, främst genom resereportagens etnocentriska framtoning – reportern jämför landet med sin egen kultur vilket bidrar till att västvärlden blir normen och österlandet det avvikande.

2.4 Diskurs som teori

Begreppet diskurs rymmer en rad olika betydelser. Enkelt sett kan diskurs översättas till människors språkbruk i tal och skrift, ett slags samtal.³⁰ Diskurs kan också förklaras som ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen”.³¹

²⁵ Elfriede Fürsich, och Anandam Kavoori., *Mapping a Critical Framework for the Study of Travel Journalism.*

²⁶ Torun Elsrud, *Taking time and making journeys*, (Lund: Sociologiska institutionen, 2004), 142.

²⁷ *Ibid.*, 146.

²⁸ *Ibid.*

²⁹ *Ibid.*, 176.

³⁰ Ekström, Mats och Larsåke Larsson, red. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. (Lund: Studentlitteratur, 2000), 195.

³¹ Winther Jorgensen, Marianne och Louise Phillips. *Diskursanalys som teori och metod*. (Lund: Studentlitteratur, 1999), 9.

Syftet med en diskursanalys är att undersöka hur diskurser konstruerar verkligheten och skapar identiteter. De diskursanalytiska angreppssätten vilar på en poststrukturalistisk grund vilket innebär att språket bidrar till att konstruera den sociala världen och därmed bevara vissa sociala mönster. Människors världsbilder och identiteter präglas av rådande samhällsförhållanden.³² För att få en sann och fördjupad förståelse av en text måste analytikern ta hänsyn till de kognitiva, kulturella, sociala, ideologiska, ekonomiska och politiska villkor som råder i samhället, under vilka texten kommit till.³³ Diskursanalysen förutsätter en kritisk inställning till självklar kunskap. Människors kunskap om världen kan inte antas vara en objektiv sanning eller en absolut spegelbild eftersom att de genom sina diskurser bidrar till att skapa den. Diskurserna skapar sanningar som sedan accepteras och blir till egna åsikter. Dessa världsbilder upprätthålls sedan i sociala processer där det debatteras kring vad som är sant och falskt.³⁴ Detta betyder att om diskursen förändras så får det även konsekvenser för den sociala världen.

En diskursanalys går inte ut på att analysera hur verkligheten egentligen ser ut eller att diskutera kring vad människor egentligen menar med sina uttalanden. Med diskursanalysens hjälp försöker analytikern snarare att finna mönster i diskurserna och diskutera kring vilka konsekvenser dessa diskurser får för den sociala världen.³⁵ I denna uppsats har jag, genom att analysera text, ljud och bild utifrån problemformuleringen, undersökt förekomsten av återkommande postkoloniala mönster i Packat & Klarts resereportage.

2.4.1 Diskursiv praktik

I denna uppsats har jag inspirerats av Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. Fairclough betonar att diskursen bidrar till att skapa den sociala världen men han menar också att diskursen bara är en bland av flera aspekter av varje social praktik.³⁶

Vid analysen bör analytikern fokusera på två dimensioner, dels den kommunikativa händelsen, dels diskursordningen. Med diskursordning menas summan av de diskurstyper (hur texten organiserar sitt budskap) som används inom en social institution. En genre är ett sätt att bruka språket som är förbundet med en viss social praktik, till exempel nyhetsgenren, eller som i mitt fall, resegenren. Inom en diskursordning så används språket på ett bestämt sätt och är med och konstituerar en del av den sociala praktik som genren utgör en del av.³⁷

Faircloughs analytiska ram är den tredimensionella modellen. Den bygger på att tre dimensioner ingår i analysen. *Text* – textens egenskaper, *diskursiv praktik* – de produktions- och

³² Ekström och Larsson, 195 – 196.

³³ Winther Jorgensen och Phillips, 11 – 12.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid., 28.

³⁶ Winther Jorgensen och Phillips, 13.

³⁷ Ibid.

konsumtionsprocesser som är förbundna med texten och *social praktik* – den bredare sociala praktik som diskursen är en del av.³⁸ I min analys diskuterar jag kring resereportagens diskursiva praktik. Vid analysen av *diskursiv praktik* fokuserar analytikern på hur textförfattaren bygger på redan existerande diskurser (intertextualitet) för att skapa en text och på hur publiken använder dessa redan existerande diskurser för att tolka texten. Publikens förväntningar och kännedom om reseprogrammen formar deras tolkning.

2.5 Semiotik

Semiotik är läran om tecken. Tecken är visuella instrument som har konstruerats av människan och kan därför endast förstås i termer av hur människor använder dem. Tecknen kan se ut på olika sätt och tolkas genom allmänt accepterade konventioner, kodsystém.³⁹ Den amerikanske filosofen Charles Sanders Peirce definierade tecken som ”allt som på ett eller annat sätt står för något annat för någon”.⁴⁰ Han menade att allt består av tecken, inte bara det verbala språket, och att all kunskap människan besitter bygger på bruk och tolkning av tecken. Alla slutsatser som dras och sedan omvandlas till kunskap baseras på hur tecken används och tolkas. Peirce delar in tecken i tre olika teckentyper, symboler, ikoner och index.⁴¹ Symbolen bygger på kulturella konventioner, människan måste lära sig betydelsen av en symbol innan hon kan tolka den. Ikonen är en avbild av något som överrensstämmer med verkligheten, något som kan ses med ögat. Index är ett spår eller en orsak av något, som kan räknas ut med hjälp av ikonerna.

Den franske litteraturforskaren Roland Barthes introducerade teorierna om denotation och konnotation. Med denotation avses tecknets uppenbara betydelse.⁴² Ett fotografi av en skog denoterar just en skog. Fotografiet kan komponeras på många olika sätt, med olika ljus, filter och film, för att få fram olika sinnesstämningar. Denotationen skulle fortfarande vara en skog medan skillnaden skulle ligga i konnotationen. Konnotation är bildens abstrakta betydelse. Tolkningen av bilden är subjektiv och beror på användarens sinnestillstånd, känslor och de värderingar som råder i kulturen.⁴³ Denotation är alltså vad som fotograferas, konnotation är hur det fotograferas.

³⁸ Norman Fairclough. *Critical discourse analysis – the critical study of language*. (Essex: Longman Group Limited, 1995), 97 – 99.

³⁹ Jostein Gripsrud. *Mediekultur, mediesamhälle*. (Uddevalla: Daidalos AB, 2000), 137 – 138.

⁴⁰ *Ibid.*, 146.

⁴¹ *Ibid.*, 148 – 149.

⁴² John Fiske. *Kommunikationsteorier*. (Borås: Wahlström & Widstrand, 2000), 118.

⁴³ *Ibid.*

3 Metod

3.1 Semiotisk textanalys

Med hjälp av semiotisk textanalys har jag undersökt huruvida en rad faktorer i texten indikerar ett postkolonialt förhållningssätt i Packat & Klarts reportage från Bangkok. I den avslutande analysen diskuteras även kring resereportagens diskursiva praktik.

Jag har konstruerat en analysmodell utifrån mina teoretiska utgångspunkter. Jag har undersökt följande indikationer och tecken på ett postkolonialt förhållningssätt:

Exotism: Resmålet och lokalbefolkningen får representera det exotiska och annorlunda. Den bild som presenteras bygger på ett motsatsförhållande där lokalbefolkningen beskrivs som allt det som besökarna inte är. Dessa tankar underbyggs av Saids teorier om den stereotypa bilden av *de Andra* samt Grinells teorier om skildringen av lokalbefolkningen.

Objektifiering: Lokalbefolkningen betraktas som objekt. Tittarna får se deras danser, ritualer och traditionella kläder men betraktar oftast på avstånd. De möts inte på lika villkor och lokalbefolkningen får inte heller komma till tals utan istället är det reporterns auktoritära ton som hörs. Detta enligt teorier av Grinell och Elsrud. Även Said talar om hur västerlandets makt bygger på orientalens frånvaro i texterna.

Eurocentrism: Landet beskrivs utifrån västerländsk kultur och sätter västerländska influenser i fokus. Genom att jämföra resmålet förutsättningar med hemlandets bildas ett ojämnt förhållande som kan liknas vid det som Said beskriver som förhållandet mellan Orienten och Occidenten. Grinell benämner eurocentrism som att människor i Europa försöker tvinga på omvärlden deras bilder av hur världen bör vara, och de utgår från sin egen kultur som normen. Även Wagners och Wiklunds slutsats i sin C-uppsats bygger på att ett ”vi och dem” -perspektiv reproduceras i resereportagen genom resereportagens etnocentrering.

Tidlöshet: Lokalbefolkningen benämns som en primitiv massa. På resmålet står tiden still medan västvärlden ständigt utvecklas. Detta i enlighet med Saids teorier om hur västerlandet betraktar och framställer österlandet.

Nationalsjäl: Lokalbefolkningen beskrivs utefter sin nationalitet och de egenskaper som tillskrivs dem. De egenskaper som kan attribueras dem som arbetar inom turistnäringen tillskrivs istället befolkningens natur, som om det vore något de fötts till att göra. Dessa tankar kan härledas till både Grinell och Said.

3.2 Bildanalys

Bilderna i resereportagen har analyserats utifrån en semiotisk analysmetod och i enlighet med de punkter som ställts upp under 3.1 Textanalys. Med utgångspunkt i Barthes teorier om denotation

och konnotation samt Peirces teckentriad (se 2.5 Semiotik) undersöks de bilder som finns i resereportagen. Bildanalysens fokus ligger på de auditiva och visuella tecknen för att ta hänsyn till mediets egenart.

3.3 Material och urval

Jag har valt att analysera tv-mediet då jag efter noggranna efterforskningar endast funnit en svensk studie rörande resereportage på tv - Wagner och Wiklunds C-uppsats om Tredje Världens framställning i När & Fjärran. Jag valde Packat & Klart då det sänts under en längre tid. Att jag valt perioden 1987–2006 beror på att det inte sänts några reportage från Bangkok under de första månaderna av 2007.

Analysen är begränsad till reportage rörande Thailands huvudstad Bangkok. Detta för att få en bild av hur rapporteringen har förändrats över tid när det gäller ett och samma resmål. Dessutom är jag av den uppfattningen att reportage från badorter är mer stereotypa och att resultatet därför skulle bli mer förutsägbart.

Analysen inbegriper de sju reportage som fanns från Bangkok under den givna tidsperioden. Några av dessa ingår i olika temaprogram, till exempel ”familjespecial” eller ”Mikael Strandberg cyklar runt världen”, där inslagen filmats av respektive deltagare. Dessa program har en annorlunda karaktär än det klassiska Packat & Klart -reportaget. Jag anser dock att reportagen är viktiga att inkludera i undersökningen då de speglar den tid som de producerats i.

3.4 Metodkritik

Kvalitativa forskningsmetoder bygger på analytikerns egna tolkningar vilka kan präglas av förförståelse.⁴⁴ Därför är det viktigt att försöka distansera sig och främmandegöra det självklara. Enligt hermeneutisk tradition kan analytikern aldrig distansera sig helt från sin förförståelse utan den ger snarare förutsättningar att förstå och tolka texten. Jag är medveten om att jag har en förutfattad mening rörande resejournalistik och det är att den alldeles för ofta reproducerar förlegade världsbilder rörande främmande kulturer. Som journalistikstuderande är jag också insatt i mediernas behov av att producera material är kommersiellt gångbart och när det gäller just resereportage är det ofta det exotiska och annorlunda som lockar läsarna. Eftersom jag rest runt i Asien i ett halvår har jag en viss kunskap om den asiatiska kulturen vilket jag ser både som positivt och negativt. Min ambition är att se på materialet med distans och i alla största mån sätta en parentes runt mitt eget tyckande och låta materialet tala för sig själv.

⁴⁴ Gripsrud, 169–176.

4 Resultat

4.1 Packat & Klart 1987-10-01

Exotism: I detta första resereportage från Bangkok förekommer exotiska influenser. Reportern inleder programmet såhär:

”Välkommen till kontrasternas land. Till Orienten. Till Thailands huvudstad Bangkok. Ett land som aldrig kolonialiserats av väst. Ett kungadöme i österlandet.”

Detta uttalande, som ackompanjeras med österländsk musik, sätter ramen för inslaget. Tittaren vet vad han kan förvänta sig - ständiga kontraster och ett orientaliskt kungarike. Den österländska musiken återkommer frekvent under reportaget.

Bild 1.1 denoterar en leende kvinna som med yviga handrörelser framför en dans iförd rikt utsmyckade kläder. Bildens konnotation är en thailändsk dansös i traditionell klädedräkt som dansar en rituell dans. Bilden får symbolisera en annorlunda kultur med annorlunda seder och annorlunda traditioner. Musiken som spelas är österländsk vilket indexerar en främmande kultur beläget långt bort från tittarens egen.

Det finns en sekvens från helgmarknaden, Chatuchak. Här visas bilder av hur en thailändsk man förbereder en maträtt, dock förklaras inte vad det han lagar, men proceduren filmas ingående. Sedan följer snabba klipp med trånga gränder, hundvalpar i burar och mat av olika slag.

”Titta och föreställ er samtidigt odören av allt detta i den orientaliska värmen mitt på dagen.”

Först vill reportern att publiken ska titta och fascineras av allt det som marknaden har att erbjuda. Han menar också att värmen gör att det luktar illa på marknaden. Och det är inte vilken värme som helst utan den är orientalisk. Detta uttalande underbygger föreställningen om hur annorlunda Thailand är, för inte finns det orientalisk värme i Sverige? Dessutom är det de asiatiska matvarorna som erbjuds som bidrar till odören, vilket i kombination med reporterns uttalande, kan tolkas till att lukten inte är konstig just eftersom det handlar om annorlunda matvaror än de som finns i Sverige.

Reportern avslutar reportaget med meningen:

”Det är en fascinerande och annorlunda värld på andra sidan jordklotet.”

Detta avslut befäster Thailandets roll som det annorlunda exotiska resmålet. Det är både avlägset geografiskt och kulturellt.

Objektifiering: I början av inslaget utför en grupp thailändska kvinnor en traditionell thailändsk dans vilket ackompanjeras med österländsk musik. När kvinnorna dansat klart meddelar en kvinna att dansarna nu kommer att posera på gräsmattan så att turisterna kan fotografera dem.

”Ladies and gentlemen. Now the dancers will pose for you. You’re welcome to take pictures. Please come up and get closer to them.”

Kameran zoomar ut och visar hur en samling västerländska turister omringar dansarna med sina kameror. Detta efterföljs av ytterligare bilder av turister som filmar med sina videokameror. En panorering visar att föremålet för deras uppmärksamhet är en ung thaipojke som sitter på en ox.

I dessa klipp degraderas thailändarna till objekt som får representera det annorlunda och traditionella Thailand, särskilt eftersom kameramannen väljer att ta med bilder av hur turisterna filmar lokalbefolkningen. Dansarna blir uppställda mitt på en gräsmatta och turisterna uppmuntras att komma närmre och ta bilder.

Eurocentrism: På helgmarknaden Chatuchak träffar reportern en svensk turist som uttalar sig om resmålet:

Turist (T): ”Vi har nyss kommit. Det enda vi har känt att det är varmt.

Reporter (R): Vad tycker ni om marknaden?

(T): Rörigt.

(R): Tycker ni att det är bra varor de säljer?

(T): Nja, det vet vi inte. Det kan man inte se.

(R): Det är ett dyrt resmål Thailand, att åka hit?

(T): Ja det är det men vi tycker om att se lite annorlunda resmål.”

Den svenska turisten får representera Sverige där han står i sin gula t-shirt mitt i marknaden. Han har inte mycket att säga förutom att det är varmt, och att han och hans fru vill se annorlunda resmål. Under tiden han pratar med reportern tittar han runt omkring och gör misstroga miner. När det gäller varorna som säljs på marknaden är undertonen att eftersom det inte är västerländska varor kan han inte vara säker på kvalitén. Det förmedlar en känsla av att han anser att Thailand är annorlunda mot Sverige men det är också vad han önskar av resmålet.

På bild 1.3 visas en rosa blomma i extrem närbild. Violinmusik tonas försiktigt in samtidigt som kameran zoomar ut och mer av blomsterarrangemanget blir synligt. En långsam panorering till vänster synliggör en stråkkvartett bestående av välkammade asiater i vita kostymer. Detta är sekvensens denotation. Sekvensens konnotation är ett västerländskt lugn och en kontrast till de klipp som nyss visade livlig trafik och ett budgethotell. Männerna i stråkkvartetten är förmodligen thailändare då de är mörkhåriga med asiatiska drag. Det är stor skillnad på dessa välklädda män och de thailändare som förekommit tidigare i inslaget. Bilderna signalerar hög klass och civilisation och detta sätts i samband med västerlandet, precis som Said beskriver Occidentens maktförhållande gentemot Orienten. Reportern meddelar att detta är lyxhotellet Oriental som trots att det ”varje år sedan 1981 utsetts till världens bästa hotell ändå inte är dyrare än ett ordinärt svenskt hotell”. Återigen en jämförelse mellan resmålens förutsättningar och den svenska kulturen. Sekvensen symboliserar det som förknippas med klass och civilisation vilket indirekt kan tolkas som allt det som Thailand inte är. Hotellet ligger i Thailand men är uppenbarligen inriktat på lyx enligt västerländsk standard. Violinmusiken hörs inte först men är ett index på att någonstans finns en violinist som spelar enligt västerländska noter.

Tidlöshet: I början av reportaget säger reportern, i samband med klippbilder från floden:

”I Bangkok blandas gammal genuin thaikultur med västerländsk turism”

Detta uttalande kommer precis innan bilderna av de thailändska dansöserna som fotograferas av turisterna. Det bidrar till objektifieringen av thailändarna då det ger uppfattningen av att thailändskorna enbart dansar för att underhålla turisterna samtidigt som det ger den västerländska turismen en överlägsen roll. Det bidrar också till att underbygga kontrasten mellan ”den gamla genuina thaikulturen” som dansen får representera och den moderna västerländska turismen som innebär pocketkameror och videokameror.

Bild 1.2 visar hur dansöserna ställt upp sig medan den engelska värdinnan uppmuntrar turisterna att komma närmre och fotografera. Bildens denotation är en grupp asiatiska kvinnor som bär någon form av rituell dräkt omringade av västerländska män och kvinnor med kameror i händerna. Konnotationen är att kvinnorna är traditionella dansöser som västerländska turister finner exotiska och intressanta. Dansösernas kläder kontrasterar mot turisternas t-shirts och shorts. Sekvensen ger en känsla av att turisterna trängt in dansöserna i ett hörn eftersom de är mängdmässigt överlägsna och närmare kameran vilket gör de större än dansöserna. Dansösernas kläder symboliserar gamla traditioner, förmodligen med religiösa undertoner.

Nationalsjäl: I slutet av reportaget beger sig reportern till Patpong, ett kvarter i Bangkok som är känt för sin sexturism.

”Patpong-gatorna där unga thailändska flickor bjuds ut och utnyttjas av västerländska män.”

Detta är ingen egenskap som tillskrivs hela det thailändska folket utan enbart unga thailändskor. Bilder visas där äldre västerländska män talar med unga thailändska kvinnor. Reportern verkar acceptera det, meningen ovan är hans enda kommentar rörande sexturismen i Thailand. Det ger en känsla av att reportern förväntar sig att alla merparten av thailändskorna säljer sig till västerländska män och, som Grinell menar, att denna egenskap kopplas till de thailändska flickornas natur istället för något som turistnäringen bidragit till.

Bild 1.4 denoterar en äldre man med västerländska drag som sitter bland en massa flaskor och glas och betraktar ett par kvinnoben. I bakgrunden hörs dunkande eurodisco. Konnotationen är västerländsk snuskgubbe som tittar på en lättklädd thailändska på en bar, förmodligen i Patpong-distriktet. Patpong indexerar sexturism och publiken kan ana att mannen är intresserad av köpa de tjänster som kvinnan förmodligen erbjuder. Den äldre mannen och den unga kvinnan symboliserar den thailändska sexturismen med allt vad det innebär. Tittaren får själv avgöra om det är något som intresserar eller förskräcker.

4.2 Packat & Klart 1991-01-20

Exotism: Reportern inleder reportaget hemma i studion:

”Thailand är Fjärran Östern. Det är spännande människor och miljöer, nya dofter och ljud. Det är mystik. /.../ Det är långt bort Thailand, ett kvarts varv runt jorden.”

Reportern sammanfattar sin syn på resmålet. Han fokuserar på mystik, på dofter och på avståndet. Det är långt bort, främmande och exotiskt, vilket kan färga tittarens uppfattning i resten av reportaget. Avståndet mellan tittarna och thailändarna har redan blivit större.

Senare i inslaget har reportern kommit till en marknad. Han går runt bland stånden och fascineras av utbudet av frukt och grönsaker:

”Det är frukt och grönsaker i alla former. Det är annat än våra gamla saluhallar det. Men så är det också ett liv som levs här och det är annorlunda än vårt.”

Här blandas bilden av det exotiskt annorlunda med en dos eurocentrism. Reportern jämför Thailands grönsaksutbud med det som erbjuds hemma i Sverige, och det är annorlunda. Han påtalar att människor lever ett annorlunda liv än svenskarna, som om det anmärkningsvärt.

Objektifiering: Reportern tar en tur i en tuktuk för att på egen hand uppleva Bangkok. Han hamnar i Chinatown:

”Men det är till fots man möter vardagslivet i Bangkok och det är då man börjar uppleva östern och ana vad som egentligen finns bakom storstadsfasaden.”

Efter detta uttalande följer en bild av en dammig bakgata där två män bär en bräda mellan sig. De tittar in i kameran utan att säga något. De får demonstrera det ”riktiga” Bangkok som reportern vill visa upp. Kameran följer efter männen och hamnar i en verkstad vid sidan av gatan.

Bild 2.3 denoterar en asiatisk man som står i någon form av verkstad. Bredvid honom finns staplar av metallföremål. Bilden konnoterar en kines som jobbar i sin verkstad. Han står väldigt länge och tittar in i kameran. Effekten blir att tittarna betraktar honom utifrån utan att han får komma till tals och berätta om sin verksamhet. För tittarna blir han symbolen för det riktiga Bangkok och de kan ana att han lever under svåra förhållanden då hans kläder är slitna och dammiga. Sättet han ser in i kameran indexerar en nyfikenhet som kan bero på att en filmkamera är ett främmande inslag i hans vardagsliv. Eftersom reportern har berättat att det här är det riktiga ”östern” så är det förmodligen vad tittarna anser det vara.

Bild 2.1 denoterar asiatiska kvinnor i traditionella klädedräkter. Reportern upplyser om att han har hamnat vid ett andehus som är ”en brokig samlingsplats mitt i betongen”. Orientalisk musik spelas i bakgrunden. Konnotativt visar bilderna en thailändsk traditionell ritual som är annorlunda från svenska ritualer. Kvinnorna blir symboler för en annorlunda kultur. Tittarna står utanför och betraktar dessa religiösa ritualer. En svensk reseledare förklarar:

”Här finns guden Brahma. Thailändare kommer hit och visar sin respekt. Man ber också om hjälp att få barn eller vinna på lotteri.”

Det är föredömligt att förklara vad som visas på bilderna. Möjligtvis hade känslan av att betrakta ritualen från ett utifrånperspektiv minskat om en thailändare själv hade fått förklara ceremonin.

Eurocentrism: Paralleller till västerländsk kultur dras lite då och då under reportaget. Som redan nämnts så jämfördes det thailändska fruktutbudet utefter det svenska och det skilde sig förstås. Medan reportern är kvar på marknaden reflekterar han kring människorna som befinner sig där.

Vid ett tillfälle vandrar reportern runt bland olika matstånd vid trottoarkanten:

”Ni har väl inte missat julhandelns budskap att man måste ha en wokpanna hemma? I Thailand finns originalen, allt från små svarta fat över elden till storkökswokar där man fräser ner i stort sett allt man har till hands.”

Istället för att enbart prata om Thailands matkultur så refererar reportern på ett onödigt sätt till Sverige. Det kan tänkas vara ett oskyldigt sidospår men när han hela tiden drar sådana här paralleller till sin egen kultur blir resultatet att det känns som att Thailand hela tiden måste mäta sig med Sverige.

Tidlöshet: Reportaget avslutas på floden, ”det bästa till sist” som reportern uttrycker det:

”Vi reser någon timme på de gamla kanalerna, det här är det ursprungliga Bangkok. /.../ Här finns kvarter där människor fortfarande lever på vattnet där svallvågorna sköljer över förstukvisten och fuktskadade källare måste vara ett begrepp som inte existerar.”

Denna del av reportaget bildsätts med otaliga klippbilder av livet längs floden. Husen är förfallna och människorna färdas i omoderna båtar. Thailändarna diskar och tvättar sig i flodens bruna vatten. Reportern berättar att detta är det gamla Bangkok och att människor fortfarande lever här - som om det vore ett undantag och inget normalt. Här förekommer en västerländsk referens - fuktskadade källare, något som kan vara förknippat med olust hos oss tittare. Thailändarna har inte ens några källare som kan bli fuktskadade vilket ytterligare indikerar deras omoderna levnadssätt. Detta ökar på kontrasterna mellan österlandet – där tiden tycks så stilla och västerlandet – där befolkningen får dras med fuktskadade källare, vilket överrensstämmer med Suids synsätt på motsatsförhållandet mellan Orienten och Occidenten.

Bild 2.2 denoterar hus som är byggda längs med en flod och i förgrunden sitter människor i en båt. Bildens konnotation är omoderna hus med låg standard. Tittarna färdas med dem i båten och får betrakta och förundras från ett von oben-perspektiv. Bilderna får symbolisera en enkel levnadsstandard som skiljer sig från tittarnas.

Nationalsjäl: På fruktmarknaden betraktar reportern människorna runt omkring sig:

”Folk verkar vänliga, det känns inte otryggt att gå här. Man undrar förstas vad de tänker om oss? Är dom nyfikna eller struntar dom i oss i en sådan blandning av människor som Bangkok har? Tar de lätt på livet trots att levnadsförhållandena är knappa för många?”

Reportern betraktar människorna och utgår förmodligen från att det borde kännas otryggt att gå omkring bland dem, eftersom det är en vanligt förekommande bild av det som är främmande. En turist bör vara försiktig och hålla hårt i väskan. Här verkar dock människorna vänliga. Reportern fokuserar på sitt eget jag och funderar över om han syns bland thailändarna. En vit man bland asiater. Detta ger känslan av att han sätter sin nationalitet främst. Han är annorlunda men på det positiva sätt som utgör västerlandets dominans av österlandet. Genom att uttala sig om deras levnadsförhållanden, är det undermedvetet att hans levnadsförhållanden är bättre. Reportern lever i en utvecklad kultur medan dessa människor är glada trots att de har det svårt. Dessa tankar bär även spår av eurocentrism.

4.3 Packat & Klart 1993-11-28

Exotism: Reportern sitter i sin säng i Bangkok och reflekterar över sin resa genom Asien:

”Och jag vet inte riktigt vad jag hade föreställt mig inför mitt inträde i Asien men aldrig hade jag trott att kulturchocken skulle bli såhär stor. Omgående drabbades jag av upptäckten att människorna på den här delen av vår jord levde fundamentalt helt annorlunda än vad jag blivit lärd under min uppväxt. Blott efter en kort tid insåg jag hur fattig jag var i jämförelse med dessa människor vars starka tro präglade varenda handling de utförde.”

Dessa ord ackompanjeras av österländsk musik och bilder av tempel, rökelse och gudomliga avbilder. Bilderna och musiken förstärker det som reportern säger - det är en annorlunda kultur med annorlunda religion. Reportern talar om religionen som något positivt som berikar dessa människors liv men först efter att han klargjort att det handlade om en kulturchock som han inte alls varit beredd på. Bilderna visar klipp från fler olika religiösa ritualer men tittarna får inte förklarat vad det handlar om. Det framgår att det är någon form av ritual men inte varför den utförs vilket bidrar till mystifieringen av den religiösa kulturen.

Objektivering: Den objektivering som förekommer i inslaget är den som nämns ovan. Tittarna matas med bilder på tempel, avgudabilder och thailändare som utför religiösa ritualer utan att dessa ceremonier förklaras. Religionen visas snarare upp som en exotisk del av resmålet än som den viktiga stöttepelaren som religionen utgör i det thailändska samhället.

Till skillnad från många andra inslag så kommer några thailändare till tals i detta reportage. De två som intervjuas av reportern presenteras dock inte med namnskytt till skillnad från den kanadensare som senare intervjuas, vilket bidrar till att öka kontrasten mellan västerländsk och

österländsk kultur. Däremot förekommer en annan thailändare i början av reportaget som talar utmärkt engelska och som presenteras med namn.

Eurocentrism/Nationalsjäl/Tidlöshet: Här redovisas tre av punkterna inför analysen av en intressant del av reportaget. Reportern sitter på en restaurang med två leende thailändska män mitt emot sig. Thailändarna säger inget utan fungerar mer som en kuliss (se bild 3.1).

”... man blir en viktig representant för sitt land. För den stora massan efter vägen är det jag som är Sverige personifierat. Tror ni mig inte? Låt mig då fråga några människor vad de vet om Sverige.”

Reportern är besluten om att demonstrera thailändarnas okunskap när det gäller Sverige. Han ser sig själv som en representant för Sverige och den svenska kulturen, och anser det viktigt att undersöka hur mycket thailändare vet om vårt land (eurocentrism).

På bild 3.2 syns reporterns första intervjuobjekt, bilden denoterar en asiatisk man som sitter på ett motorfordon. Bildens konnotation är att detta är en tuktuk-chaufför som förmodligen inte tjänar mycket pengar. Intervjuobjektet presenteras inte med någon namnskylt utan förblir anonym. Reportern frågar honom, med hjälp av en thailändsk tolk, om han någonsin hört talas om Sverige. Det har han inte.

På bild 3.3 syns reporterns andra intervjuobjekt. Bilden denoterar en asiatisk man med dåliga tänder. Konnotationen är en thailändsk man som lever under fattiga förhållanden eftersom hans tänder är så dåliga. Han skrattar hela tiden. Reportern frågar honom upprepade gånger om han känner till Sverige men mannen bara skakar oförstående på huvudet. Det verkar som att han inte förstår frågan. Dessa två män får symbolisera den okunskap som tittarna nu kan anta att alla thailändare har (nationalsjäl) rörande Skandinavien's geografi.

”Nej jag lär nog vända mig till en av dessa trampande äventyrare som man träffar då och då längs vägen... för att få veta något om mitt eget land.”

På bild 3.4 syns reporterns tredje och sista intervjuobjekt. Bilden denoterar en vit man med cykelhjälm. Eftersom han presenteras med namnskylt så vet tittarna att han heter Luc och kommer från Canada. Bildens konnotation är en annan äventyrare som är ute och cyklar runt i världen (vilket också reportern berättat). Reportern frågar om Lucs Sverigekunskap varpå Luc berättar om skickliga hockeyspelare, vackra kvinnor och Gunde Svan. Luc symboliserar således

den västerländska moderna och välutbildade kulturen och de thailändska anonyma männen får representera den primitiva österländska kulturen där ingen känner till Sverige (tidlöshet).

4.4 Packat & Klart 2001-12-02

Exotism/Objektifiering: Reportern besöker ett ”tempel man absolut inte får missa”:

”Tolv stycken jättelika demoner vaktar ingångarna till Wat Patray, vilka bara är några av alla spännande mystiska figurer man möter innanför murarna. Något som är rena sagoberättelserna om man väljer en guidad tur.”

Sekvensen med templet ackompanjeras med dramatisk musik, en manskör med dova stämmor som bygger upp en mystisk stämning. Snabba klippbilder på drakhuvuden och på vad som försiggår inom templets murar. Musiken slutar plötsligt och lugnare österländsk musik tonas in. Bild 4.1 denoterar en byggnad med förgyllda torn och sirlig arkitektur. Bildens konnotation är ett heligt tempel, en symbol för det religiösa Thailand. Vidare konnoterar bilderna och musiken en annan tidsålder. Det är inga moderna byggnader det handlar om utan djupt rotade traditioner.

”... här inne i smaragd-Buddhans tempel finns en liten grön staty som är så högt aktad att den inte ens får fotograferas.”

Reportern fortsätter sitt tempelbesök med ovanstående konstaterande. Hon ger ingen förklaring till varför denna staty är så helig utan konstaterar att den inte får fotograferas, vilket då inte utgör särskilt bra tv. Genom att först degradera buddhismens religiösa väsen till sagofigurer och betona deras mysticism och sedan betrakta religiösa riter och gudabilder utan vidare förklaringar bidrar reportern till en objektifiering av thailändarnas religion. Tittarna står utanför och betraktar och får ingen förklaring till det som visas.

Eurocentrism: Efter besöket på tempelområdet tar sig reportern till Khao San Road, den världskända backpackergatan. Så fort reportern närmar sig gatan börjar rock n roll-musiken pumpa, det amerikanska bandet the Doors får representera gatan och de människor tittarna möter. Snabba klipp mellan bilder på en västerländsk kvinna som sitter på trottoaren medan en thailändsk man gör dreadlocks av hennes hår, felstavade skyltar som på hemmasnickrad engelska erbjuder telefonsamtal till hela världen, turister som äter nudlar och en jämn ström av ryggsäcksryggare passerar revy. Piratkopierade adidaströjor och t-shirts med ironiska tryck. Reportern menar att gatan ”är ett koncentrat av Bangkok” men det är snarare en del av staden där turismen tagit över. Allt är influerat av västerländsk kultur och turismen är viktigast. Där finns

även genuin thaikultur i form av pad thai eller fiskarbyxor men i det stora hela är det en västerländsk konstruktion av den thailändska kulturen. Detta förstärks genom valet av musik. Alla andra sekvenser har haft den österländska musiken men här spelas amerikansk sjuttioalsrock. Detta bidrar till att illustrera den makt som turismen har och det behov som thailändarna har av att människor kommer dit och besöker dem.

Tidlöshet: Det finns inga direkta anspelningar på att thailändarna är en primitiv oföränderlig massa förutom de ständigt närvarande bilderna på byggnader kring floden och klippbilder på människor som släpar på frukt och grönsaker. Dessa bilder kommenteras dock inte och får ses som ett försök att illustrera staden som den är just nu.

Nationalsjäl: Den utbredda sexturismen får stor plats i reportaget om än i något annorlunda form än de klippbilder av västerländska män och thailändska kvinnor som förekommit tidigare. Reportern träffar en thailändsk man, doktor Charles Henn, och poängterar att han har ”en västerländsk utbildning”. Denna man driver ett hotell och har skrivit en guidebok till sina gäster för att de ska klara sig i Bangkok. Eller som reportern uttrycker det: ”Han som får oss att överleva i Bangkok.”

Bild 4.2 denoterar en välklädd asiatisk man som sitter i en fåtölj. Bildens konnotation är att mannen är välutbildad eftersom han är välklädd till skillnad från de thailändare som syns tidigare i reportaget. Han talar perfekt engelska vilket indexerar en gedigen utbildning eftersom de thailändare som syns tidigare pratat engelska med tydlig brytning. Doktorn får symbolisera den välutbildade thailändska överklass som har råd skaffa sig en västerländsk utbildning.

Doktorn uttalar sig om problemen med sexturism och narkotika. Det är positivt att en thailändare får plats i rutan, men eftersom han till skillnad mot de anonyma thailändare som syns tidigare, är välutbildad, skapar det en kontrast mot det Thailand som finns utanför hans hotell. Tittarna får se skyltar från hans hotell som anger att det är förbjudet att ta upp prostituerade på rummet medan doktorn samtidigt berättar att alla hotell i Thailand tillåter prostitution, utom just hans hotell. Resultatet av denna sekvens blir att doktors hotell får symbolisera en fristad i den annars så fördömda staden. Det är han som räddar turisterna och gör så ”att de överlever” i staden. Det ger intrycket av att överallt annars i staden pågår prostitution vilket gör att det är en egenskap som tillskrivs thailändarna. Reportern tar inte upp varför prostitutionen är så utbredd utan accepterar att den finns och påpekar istället vilken tur det är att doktors hotell finns.

4.5 Packat & Klart 2003-10-26

Detta reportage skiljer sig från de övriga då det är gjort av en familj på resa och utgår från barnens syn på resmålet. Det är intressant att ta med ändå, för att få en känsla av rådande tidsanda.

Exotism: I detta reportage sätts det exotiska och annorlunda i fokus med utgångspunkt i vad barnen anser vara spännande och intressant. I början av inslaget säger ett av barnen att i Bangkok ”såg de saker de aldrig sett förut”. I samband med detta visas bild 5.1 som denoterar en man som står i ett vattenfyllt hål i gatan med en groda på axeln, vilket också barnen uppmärksammar. Bildens konnotation blir att mannen arbetar under annorlunda arbetsförhållanden än de vi har i Sverige. Svenska arbetare står inte barbenta med t-shirt i kloakernas smutsvatten och har förmodligen ingen groda på axeln. Mannen symboliserar en annorlunda och underutvecklad yrkesgrupp.

När familjen går på krokodilshow drar den österländska musiken igång. Den markerar att familjen inte befinner sig i västerlandet.

På bild 5.2 denoteras en asiatisk man som är väldigt nära ett krokodilgap med sitt huvud. Tillsammans med den hetsiga österländska musiken och mannens dödsföraktande utspel blir konnotationen att det är spännande, nervryckande och exotiskt. Sekvensen symboliserar ett exotiskt djurliv och oförnuftiga thailändare. Under denna sekvens så växlas det mellan krokodilfarmen och bilder på yngsta dottern som är hemma på hotellet med vattkoppor. Så fort tittarna får se henne tonas den österländska musiken ner och när bilden går tillbaka till showen så tonas den snabbt in igen. Dotterns blonda hår och bleka hy i kombination med stillheten på hotellrummet skapar en kontrast mellan den eruptiva musiken, den thailändska upphetsade speakern och krokodilkonsterna. Detta underbygger motsatsförhållandet mellan österlandet och västerlandet, där västerlandet framställs som lugnt och sansat och österlandet som oförnuftigt och dödsföraktande.

Objektifiering: I detta reportage återfinns många tempelscener. Österländsk musik och snabba klipp mellan templens tinnar och torn, bedjande thailändare och gyllene Buddhör. Tittarna får ingen förklaring till vad som sker på bilderna och det nämns överhuvudtaget inte vilken religion som är Thailands statsreligion. Det som tittarna får veta är att ”det är jättevarmt, säkert hundra grader och massor av turister”. Resultatet blir, speciellt om det som i detta fall fokuseras på mängden turister, att tittarna hamnar bakom en mental glasruta där de betraktar thailändarnas religiösa riter utan att få någon närmare förklaring. Lokalbefolkningen blir objekt som visas upp utan att komma till tals, vilket både Grinell, Elsrud och Said menar är vanligt förekommande vid mötet med dem som bor på resmålen.

Eurocentrism: I detta reportage förekommer inga direkta fall av eurocentrism eller etnocentrering.

Tidlöshet: I detta reportage förekommer inga direkta fall av tidlöshet.

Nationalsjäl: I detta reportage förekommer inga direkta fall av nationalsjäl.

4.6 Packat & Klart 2004-10-17

Exotism: Reportern kommenterar frekvent det som är olikt den svenska kulturen. I början av reportaget ska reportern få massage och ska därför ta på sig ett par traditionella thailändska fiskarbyxor. Bilderna kommer tillsammans med österländsk musik. Reportern kämpar med byxorna och tycker att de är konstiga:

”Jag ska sätta på mig några konstiga byxor här. Jag vet inte om de är i min storlek direkt. De var ganska stora...”

Det är ofta små saker som reportern beskriver som konstiga, ovanliga och annorlunda. Han betonar det som gör resmålet exotiskt och i detta fall var det ett par byxor.

Reportern besöker en meditationsgrupp som hålls av nunnor. Han berättar direkt att ”detta inte är någon turistfälla”. Orden symboliserar det som resenärer ofta är på jakt efter - det autentiska resmålet, det ”riktiga” Thailand. Bland resenärer ses det ofta som lite finare att besöka platser dit inga turister hittar, där de får uppleva landet ”på riktigt”. Tittarna förstår också, med de orden, att här händer spännande saker som inte är som hemma. Det är annorlunda och exotiskt just eftersom det är det ”riktiga Thailand”, vilket också framhävs med österländsk musik.

Objektivering: Reportern besöker ett tempel. Bild 6.1 visar när han lägger pengar i en bössa för att sedan få ett föremål av munkarna. Sekvensens ljudillustration är österländsk musik och reporterns fnitter. Han verkar road av att stoppa pengar i bössan och få ett främmande objekt av munkarna. Sekvensen fortsätter med att reportern tar med sig föremålet som innehåller sand, en ros och en färgglad flagga en bit bort. Han stjalper med rynkade ögonbryn ut sanden på marken och gör en liten hög i vilken han sticker i blomman och flaggan. Hela sekvensen konnoterar en okunskap hos reportern som inte vet vad han sysslar med men roas ändå av det eftersom det är spännande. När han gjort klart sitt sandmonument förklarar han ritualen med orden ”buddhismen, såklart”. Tittarna får veta att det är en buddhistisk ritual, men eftersom det är en relativt okänd religion, räcker ett konstaterande och antydande om att det handlar om en religion som inte liknar den i Sverige. Hade reportern bett en munk förklara ritualen för tittarna hade minskat objektiveringen av thailändarnas religionsutövning.

Senare i reportaget har reportern kommit fram till ett andehus bakom hotellet Wyatt Park:

”Förlåt mig, ursäkta, men jag måste få visa er en grej. Om ni har småbarn kanske ni ska be dom blunda eller något. Ni ser själva dom har ställt hit en massa snoppar på baksidan.”

På bild 6.2 syns några av dessa fallossymboler som reportern refererar till som ”snoppar”. Bilden konnoterar stor värdighet och omsorg. Efter denna bild följer en rad andra klippbilder som visar ett stort antal fallosar som är omknutna med färgglada band, översållade med blommor och omgärdade med rökelse. Det kan tolkas som att detta är heligt och rituellt för thailändarna vilket gör att det känns opassande med reporterns uttalande om ”snoppar”. Reportern förklarar ”snopparnas” existens:

”Här bor en kvinnlig fruktbarhetsande och folk kommer hit för att få hjälp med barnafödande. Och efter att ha offrat några rökelsepinnar räknar jag nu med att bli enormt fertil. Jag räknar med att få fler barn än en bladlus. Jajemen.”

Bladlusparallellen bidrar till en känsla av att reportern nedvärderar denna, för thailändarna, heliga plats. Denna sekvens kan ses som en illustration av det som Grinell och Elsrud benämner som reporterns auktoritära ton och bristen på lokalbefolkning som får uttala sig. Istället så är det reporterns beskrivning av fenomenet som blir kvar.

Eurocentrism: Reportern drar ofta paralleller till västerländska fenomen. När han besöker andehuset med fruktbarhetsanden beskriver han andehusets funktion såhär:

”Det finns ett litet andehus här. Thailändarna bygger sådana för att andarna inte ska flytta in i de riktiga husen, ungefär som när svenskarna bygger gäststuga åt svärföräldrarna.”

Att jämföra och gestalta andehusens funktion med en svensk gäststuga känns ovärdigt. Om han inte fortsatt i samma stil genom hela reportaget hade det kunnat godtas men detta är bara en i raden av flera uppseendeväckande liknelser.

Efter det att reportern blivit masserad ger han sitt betyg åt massören:

”Jag måste medge att jag är imponerad. Det här är en konst som förnyar kroppen trots att det ibland ser ut som brottningen på högstadiet, som dock förtjänar respekt.”

Reportern jämför massagen med högstadiebrottning. Tveksam måste han erkänna att det gjorde gott för kroppen. Den formuleringen kan tolkas som att först nu är massagen godkänd efter det att den auktoritäre reportern gett sin välsignelse. Genom att dra dessa små och tillsynes oskyldiga paralleller till västvärlden bygger reportern på det ojämlika förhållandet mellan öst- och västvärlden.

Tidlöshet: I detta reportage förekommer inga direkt fall av tidlöshet.

Nationalsjäl: Reporterns fokus i detta reportage är att finna den thailändska själen.

”...detta är en metropol med djup. Den kallas änglarnas stad och vi ska försöka känna hur dess åtta miljoner själar fungerar. Hitta platserna där man kan begripa Bangkok och Thailands innersta. Det vore kanske dumt att tro att det går men ännu dummare att inte försöka.”

Reportern avslutar reportaget med att generalisera det thailändska folket:

”Det låter kanske fåfängt att tro att man kan begripa ett folks själ på ett par dagar, men det här är leendets land. Och när solen fått min lermask att stelna denna dag så är åtminstone leransiktet stelnat till Thailands nationalmin.”

På detta uttalande följer bild 6.3. Denotationen är en leende pojke i en folkmassa. Pojken får symbolisera är hela det thailändska folkets ”nationalmin”. Reportern har tillskrivit thailändarna epitetet det leende folket, vilket är vanligt förekommande i resereportage från landet. Thailändarna beskrivs som ständigt leende och uppassande. Detta överrensstämmer med Grinells teorier kring hur turisterna sällan vill se resmålet för vad det är utan hellre tillskriver uppassande egenskaper som något naturbundet.

4.7 Packat & Klart 2006-11-22

Exotism: I en lång sekvens får tittarna se när reportern köpslår med en försäljare. Reportern vill köpa två armband och affärsuppgörelsen pågår länge, i reportaget flera minuter. Försäljaren är klädd i en traditionell hatt smyckad med paljetter. Försäljaren talar dålig engelska och pratar mer med kroppen. Reportern prutar och försäljaren ger sig aldrig. Tillslut blir situationen komisk. Sekvensen symboliserar hur annorlunda det är att göra affärer i Thailand och att pruta framställs som något naturbundet, något som ska göras på resmålet. Att pruta är något turisterna lärt sig att göra ju mer beresta de blir och de är ständigt medvetna om att de blir lurade. Denna sekvens underbygger föreställningen att man som turist måste pruta men att man i slutändan ändå blir lurad. Det blir uppenbart att vi inte gör affärer i Sverige på detta sätt. Att pruta är exotiskt och något som hör resmålet till.

Bild 7.2 denoterar en asiatisk man som håller i en kackerlacka. Bildens konnotation blir skräckblandad förtjusning, mannen kommer snart att stoppa kackerlackan i munnen. Denna sekvens symboliserar den annorlunda matkultur som finns i landet.

Objektifiering: En kväll går reportern på thaiboxning. Musiken som spelas är modern och snabb och klippen är hastiga. Thailändare i publiken jublar eller buar, hytter med nävarna och

skriker rakt ut. Bild 7.1 visar vad som försiggår i ringen. Bilden symboliserar den råa våldsamhet som förknippas med thaiboxning. Reportern beskriver det hon ser som ”sjukt brutalt” men kan inte låta bli att ryckas med. Ytterligare klipp visar västerländska turister i publiken och reportern ger prisinformation. Thaiboxning är en gammal kampsport som har stor rituell betydelse för thailändarna. Detta nämner reportern inget om utan hon fokuserar på det brutala i sporten istället. Bilder på västerlänningar i publiken förstärker bilden av att stå bredvid och titta på utan att egentligen veta något om själva kampsporten. Denna sekvens symboliserar det annorlunda sätt som thailändarna roar sig på, som västerlänningar kan studera på avstånd. Thailändarna blir primitiva och brutala, västerlänningarna framstår som förnuftiga och civiliserade.

Eurocentrism: Reportern börjar reportaget med att samla sina intryck från staden, den är stor, stökig och bullrig:

”Bangkok betyder änglarnas stad, men numera är detta också turisternas, och framförallt svenskarnas stad.”

Denna mening kan tolkas på två sätt, både positivt och negativt. Det är inget allvarligt fall av eurocentrism men det går att tolka hennes mening som att staden förlorat sin identitet och turisterna fått allt större makt. Det är inte längre thailändarnas stad utan turisterna har tagit över och thailändarna är för svaga för att göra motstånd.

Tidlöshet: I detta reportage förekommer inga direkt fall av tidlöshet.

Nationalsjäl: Det förekommer inga direkt grova fall av nationalsjäl. Reportern blir dock fundersam under thaiboxningen och förvånas över hur ”thailändarna med sina breda vita leenden kan ha en sådan hård sida”. Detta bygger på den gängse uppfattningen att thailändare är det leende folket, men eftersom denna egenskap ställs i relation till den våldsamma thaiboxningen, får kommentaren slippa ur analytikerns nät.

5 Diskussion och slutsats

5.1 Packat & Klart framställning av Bangkok

I diskussionen av resultaten tas hänsyn till att resejournalisternas uppgift är att sälja världen och att de ofta samarbetar med reseföretagen. Det debatteras kring huruvida resebolagen betalar journalister att besöka nya resmål i utbyte mot plats i tidningen eller teveprogrammet.

Journalisterna bör dessutom skriva om det som läsarna är intresserade av, en vanlig anledning till att människor reser är att de vill komma bort från vardagen och uppleva något nytt och annorlunda. Därför är det inte förvånande att de resereportage som undersökts hade många exotiska influenser där fokus låg på att beskriva allt det som var annorlunda på resmålet. Att just exotismen får sådant stort utrymme är nästan att räkna med eftersom det är vad publiken förväntar sig – det som säljer reportagen. Ser tittarna att ett reportage ska handla om ett resmål med tropiskt klimat och vita stränder förväntar sig tittarna förmodligen en viss sorts bilder och en viss jargong. Bilden av paradiset är djupt inpräntad i deras medvetande och de vill inte bli besvikna. Detta är vad Fairclough benämner som *diskursiv praktik*, hur reportagen bygger på tidigare texter (intertextualitet) och den förväntning publiken har på resereportagen. Om resereportagen bygger vidare på de fördomar och stereotyper som redan finns så kommer dessa verklighetsbilder fortsätta att reproduceras i all evighet. Frågan är då hur resereportagen ska hitta balansen mellan att beskriva det exotiska på resmålet utan att förstärka rådande fördomar gentemot en hel kultur? Det är en fråga jag inte ämnar svara på med min uppsats men som sammanfattar resegenrens inneboende motsättning.

Enbart exotismen i sig utgör inget postkolonialt perspektiv utan är snarare än förutsättning för resereportagens tillkomst och existens. Visst finns undantag där reportern använder en högst olämplig form av exotism, som vid bruk av termer som ”den orientaliska värmen” eller ”ett kungadöme i österlandet” ökar de fördomar som finns om länderna. Exotismen i kombination med övriga punkter i analysmodellen kan dock påvisa spår och tendenser till ett postkolonialt förhållningssätt. Förmodligen är det inte ett medvetet ställningstagande av reporterna utan de bygger snarare på tidigare diskurser rörande ämnet. Både Elsrud och Grinell diskuterar kring hur resereporterna i sin iver att beskriva ett exotiskt resmål projicerar sina fantasier på lokalbefolkningen som sedan är för långt bort för att kunna försvara sig.

Förutom fokuseringen på det exotiska och annorlunda så var eurocentrism en vanligt förekommande ingrediens i reportagen från Bangkok. Reporterna jämför gärna resmålet förutsättningar med dem som finns här hemma. Risken är då att det bidrar till ett ojämlikt maktförhållande där resmålet hamnar i underläge, precis som Said beskriver motsatsförhållandet mellan Orienten och Occidenten. Denna influens har även Wagner och Wiklund

uppmärksammat i sin analys av Tredje Världens framställning i TV4: s När & Fjärran. De beskriver etnocentreringen som en av de största orsakerna till att ett ”vi och dem”-perspektiv reproduceras genom resereportagen. Resultatet av en sådan framställning blir att *vi* här hemma ses som normen, det normala, och *dem* på resmålet blir avvikande och annorlunda. Detta ”vi och dem”-perspektiv kan skönjas i stort sett alla reportage från Bangkok och har identifieras med hjälp av de punkter som ställts upp inför text- och bildanalysen.

Floden och religionen var två andra populära programpunkter i reportagen. Där reportern besökte floden fokuserades ofta på tidlöshet, och tittarna matades med bilder av människor som levde vid och nyttjade flodens bruna vatten. Detta symboliserar en primitivitet och långsam utveckling, en vardag som skulle vara totalt otänkbar i Sverige. Bilder från tempel, knäböjande thailändare och gyllene gudabilder kombinerades med den ständigt närvarande österländska musiken. Ibland deltog reportern i någon ritual men nästan aldrig förklarades ceremonierna. Sekvenserna fick snarare fungera som en illustration av den främmande kulturen vilken vi tittare betraktar på avstånd. Människorna som figurerar på bilderna blir till namn- och röstlösa objekt. Ibland förstärks utanförskapet med bilder på turister som hänfört filmar och fotograferar allt som glittrar och glimmar genom linsen. Genom att visa upp religionen på detta passiva sätt ökar det kulturella och geografiska avståndet.

Att på detta sätt utesluta lokalbefolkningens röster, betrakta deras liv på avstånd och enbart förlita sig på reporterns auktoritära röst gör att reportagen förmedlar en verklighetsbild som inte är helt sann och som reproducerar ett ”vi och dem”-perspektiv. Genom användandet av denna retorik påverkas den sociala praktiken och de koloniala diskurserna hålls vid liv, detta i enlighet med forskning av Elsrud.

5.2 Hur har reportagen från Bangkok förändrats under åren 1987–2006?

Vad som syns i reportagen förändras inte nämnvärt under åren. Det är bilder från tempel, bilder från floden, något om matkulturen, någon marknad, den hetsiga trafiken och sedan något specifikt för just det inslaget - beroende på temat för reportaget. Det finns inte ett enda reportage som inte använder sig av österländsk musik. Redigeraren och ljudläggaren jobbar mycket med kontraster, när ögat ser något typiskt thailändskt hörs också österländsk musiken och vid bilder från Khao San Road eller något annat som förknippas med västvärlden spelas västerländsk musik. Denna schablon bidrar till att underbygga motsatsförhållandet mellan österlandet och västerlandet samt att det bygger vidare på den befintliga diskurs som tittarna kommer att fortsätta att förvänta sig av resereportagen.

Det första reportaget från Bangkok sändes i oktober 1987. Då gick inga charterflyg till landet och resmålet var relativt okänt för svenskarna. Detta reportage präglas av en exotisk och

objektifierande diskurs. Fraser som ”kontrasternas land”, ”Orienten”, ”kungadöme i Österlandet” och ”annorlunda och fascinerande värld på andra sidan jordklotet” används frekvent genom hela reportaget. I detta reportage innehar turisterna en stor roll, antingen får de uttala sig om resmålet eller fotograferar och filmar de thailändska dansöser eller en pojke på en oxe. Sexturismen tas upp, inte som ett problem utan snarare som något naturbundet som turisterna och tittarna inte kan göra något åt.

Reportaget från 1991 skiljer sig inte mycket från det föregående. Reportern använder sig av fraser som bidrar till att mystifiera resmålet. En svensk reseledare försöker förklara en religiös ritual medan kvinnor i traditionella kläder dansar i bakgrunden. Här introduceras också ”det vänliga Thailand” - enligt reportern verkar människorna vänliga och det känns inte otryggt att vandra runt bland dem.

1993 cyklar Mikael Strandberg förbi Bangkok. Detta reportage är lite annorlunda då mycket fokus ligger på Mikael och hans resa. Han betonar ofta den stora kulturchocken det innebär att besöka Thailand men det mest anmärkningsvärda är när han vill demonstrera thailändarnas okunskap om Sverige. Två namnlösa thailändare får svara på frågan om de känner till Sverige vilket ingen av dem gör. Mikael frågar istället en kanadensisk äventyrare som presenteras med namn och som självklart kan redogöra för Sverige och våra vackra kvinnor.

Dessa tre reportage har tydliga postkoloniala tendenser, använder sig av stereotypa och omoderna uttryck och fokuserar och framhäver det annorlunda och omoderna Thailand. Jag misstänker att tonen i reportagen präglas av den okunskap som fanns rörande Thailand. Det var fortfarande ett ovanligt resmål, det var dyrt och det hade dåligt rykte på grund av den utbredda sexturismen. Den bild som tittarna hade av Bangkok och Thailand vid den här tiden präglades förmodligen av de diskurser som reseprogrammen och resetidningarna förde fram. Det var troligtvis mycket gyllene tempel, spännande ritualer och annorlunda dofter. Eftersom det är turisterna som får synas i dessa reportage lär tittarna inte heller känna några thailändare förutom de två som på ickebefintlig engelska försöker förklara att de inte har en aning om vad Sverige är eller finns. Detta bidrar till mytbildningen om landet vilket i enlighet med Suids teorier bidrar till ett maktförhållande som bygger på orientalens frånvaro och orientalistens närvaro. Detta överensstämmer också med Grinells och Elsruds teorier om den frånvarande lokalbefolkningen och den auktoritära reportern.

Efter 1993 dröjer det till slutet av 2001, alltså omkring åtta år, innan Packat & Klart besöker Bangkok igen. Detta uppehåll beror troligtvis på det dåliga rykte som sexturismen medförde samt att Thailand innan valutakrisen 1997 var ett relativt dyrt resmål. Men paradiset Thailand

återuppstod med billiga flygbiljetter och bättre rykte än någonsin. Thailand var inte längre det okända resmålet utan vann snart en plats i många svenskers hjärtan.

Det finns en tydlig skillnad mellan resereportagen från 80- och 90-talen och de som sänts under 2000-talet. De postkoloniala influenserna finns fortfarande kvar om än inte i lika ”grov” och utbredd form som innan. De mest uråldriga fraserna har raderats ur vokabulären och ersätts av en mer uppdaterad postkolonialism. Det finns inga tydliga influenser av tidlöshet i reportagen som sänts under 2000-talet. Primitiviteten är i stort sett borta och istället träder det moderna Bangkok fram med sitt skytrain och höga byggnader. Att tidlösheten inte längre utgör en del av reportagen tror jag beror på Bangkoks status som livlig miljonstad. En stad som utvecklats i högt tempo med moderna influenser. Visst speglas fortfarande motsatserna till denna storstadspuls men inte på ett lika primitivt sätt som innan. Det märks också att turismen förändrats. Backpackerområdet Khao San Road får stor plats i reportagen och beskrivs både i positiva och negativa ordalag. Borta är bilderna av turister som flockas kring thailändska människor med filmkamerorna i högsta hugg, nu fokuseras det snarare på att hitta det som inte räknas till ”turistfällorna”⁴⁵. Det som dominerar dessa reportage är sekvenserna från diverse tempelområden, meditationscenter och andehus. Religionen står i centrum och vi får följa en rad olika ritualer och traditioner men uteslutande utan förklaring. Religionen används snarare som ett försök att illustrera den annorlunda kulturen och den gör sig mycket bra i bild. Religionen hade också stor del i de tidiga reportagen från Bangkok och där förekom den om än mer okommenterad.

Det sista reportaget från Bangkok är från slutet av 2006 och är som sig bör det modernaste inslaget med minst postkoloniala tendenser. Kanske beror det på att svenskarna år 2006 har en helt annan bild av Thailand. En bild som präglats av den sorg vi delat med thailändarna i och med tsunamikatastrofen på annandagen 2004. En bild där thailändarna framträder som medmänniskor och där skillnaden mellan *vi* och *dem* har suddats ut en aning. Eller så beror det på att reportern större delen av reportaget befinner sig på en matlagningskurs. I detta reportage så får många thailändare träda fram och synas, om än i olika roller. Tittarna får träffa försäljaren på gatan, kvinnan som leder matlagningskursen och en man som provsmakar reporterns mat. Men här finns också postkoloniala tendenser i form av exotism, objektivering och eurocentrism. Jag har inte tillräckligt med underlag för att kunna uttala mig om anledning till att detta reportage ser ut som det gör, om det är en tillfällighet eller en ny trend. Jag kan bara konstatera att det finns en skillnad i tilltal och i vilka som får komma till tals i det allra första och det allra senaste reportaget från Bangkok. Även i reportaget från 2004 finns en annan ton - den humoristiska. Reportern

⁴⁵ Packat & Klart 2004-10-17

skämtar sig genom reportaget och det antyder att han antingen känner sig hemma med resmålet eller känner sig osäker. Tonfallet i reportagen bygger ju helt och hållet på reporterens personlighet, men hemma i Sverige finns redigerare och producenter som klipper ihop materialet innan sändning. Det finns alltid en möjlighet att klippa bort opassande material så hur ett land framställs beror inte enbart på reportern och fotografen.

5.3 Slutsatser

Min ena slutsats är att det förekommer spår av postkoloniala diskurser i Packat & Klarts resereportage från Bangkok. Dessa diskurser representeras främst av en eurocentrism och en objektivering av thailändarnas religionsutövning. Denna slutsats stöds av resultatet av Wagner och Wiklunds undersökning av När & Fjärrans framställning av Tredje Världen, samt i enlighet med teorier av Grinell och Saids teorier om hur västerlandet konstruerar österlandet genom att understryka ett motsatsförhållande. Detta motsatsförhållande konstruerar således ett ”vi och dem”-perspektiv där den västerländska kulturen beskrivs som normen och thailändarnas kultur som den avvikande.

Min andra slutsats är att framställningen av Bangkok har förändrats under de tjugo år som Packat & Klart producerat resereportage från staden. Det finns fortfarande postkoloniala tendenser, främst de som bygger på en objektivering av religionen och en eurocentrism, men inte alls i lika stor utsträckning som under 80- och 90-talen. Fler thailändare syns och kommer till tals i rutan men aldrig i samband med religiösa ritualer. Tilltalet är lättsammare och indikerar en ökad kunskap om resmålet, särskilt som reportrarna försöker undvika ”turistfällorna”. Beskrivningen av thailändarna som primitiva och oföränderliga är helt borta från reportagen från 2000-talet. Kanske kan det sättas i samband med den blomstrande ekonomin och den snabba utvecklingen. Det senaste reportaget från 2006 var också det reportage med minst spår av ett postkolonialt förhållningssätt gentemot Bangkok. Jag saknar underlag för att bedöma om detta är en ny trend eller bara en tillfällighet. I framtiden vore det intressant att forska vidare om resereportagens utveckling och budskap.

6 Referenser

6.1 Tryckta publicerade källor

- Backman, Jarl. *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur, 1998.
- Blom, Tomas, Fredrik Ernfridsson, Mats Nilsson och Monica Tengling. *Turism & Resor*. Helsingborg: Liber, 2001.
- Ekström, Mats, och Larsåke Larsson, red. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, 2000.
- Elsrud, Torun. *Taking time and making journeys*. Lund: Sociologiska institutionen, 2004.
- Eriksson, Catharina, Maria Eriksson Baaz och Håkan Thörn, red. *Globaliseringens kulturer*. Falun: Nya Doxa, 2005.
- Fairclough, Norman. *Critical discourse analysis – the critical study of language*. Essex: Longman Group Limited, 1995.
- Fiske, John. *Kommunikationsteorier, en introduktion*. Borås: Wahlström & Widstrand, 2000.
- Grinell, Klas. ”De som bor vid resans slut” i *Europa, Humanistdag-boken nr 12*. Göteborg: Humanistiska fakultetsnämnden, 1999.
- Gripsrud, Jostein. *Mediekultur, Mediesamhälle*. Uddevalla: Daidalos AB, 2000.
- Johansen Wagner, Thomas, och Wiklund, Andreas. *Tredje Världens framställning genom resereportage i TV*. Luleå: Luleå tekniska universitet, Institutionen för Musik och medier, 2007.
- Winther Jorgensen, Marianne, och Louise Phillips. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur, 1999. Översättning: Sven-Erik Torhell.
- Mattis, Moa. ”Från Temple till Thorvall” i *Sverige och de Andra, Postkoloniala perspektiv*, red. Michael McEachrane och Louis Faye. Falun: Natur och kultur, 2001.
- McEachrane, Michael och Louis, Faye, red. *Sverige och de Andra, Postkoloniala perspektiv*. Falun: Natur och kultur, 2001.
- Said, Edward W. *Orientalism*. Södertälje: Ordfront förlag, 1993. Översättning: Hans O Sjöström.

6.2 Internet

Dagens Nyheter

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=2708&a=617226> [2007-05-02]

Länder i fickformat

<http://www.landguiden.se> [2007-05-02]

Bilaga 1. Packat & Klart 1987-10-01

Programledare: Rolf Egil Bergström Längd 10.54 – 19.43 Reporter: Mats Johansson
ROLF: Thailand, ett land som kanske fått lite oförtjänt dåligt rykte.

MIKAEL: Ja tyvärr, för Thailand har enormt mycket att erbjuda när det gäller kultur och historia.

Här klipps Thailandskarta in med Bangkok utmärkt med röd prick.

ROLF: Ja det ska vi få se i ett reportage som här följer.

Bild med ruffig båt på smutsigt kanalvatten. Utzoomning så att husen vid floden kommer med.

SPEAKER: Välkommen till kontrasternas land. Till Orienten. Till Thailands huvudstad Bangkok. Ett land som aldrig koloniserats av Väst. Ett kungadöme i Österlandet.

Panorering över tempelbyggnader med den thailändska flaggan vajande i bakgrunden.

SPEAKER: I Bangkok blandas gammal genuin thaikultur med västerländsk turism.

Orientalisk musik tonas in samtidigt med bilder på myllrande folkiv och tre orangeklädda pojkar (munkar). Klipp till leende kvinnor i traditionella kläder som dansar orientalisk dans. Klipp till flodbåttur med tempel och familjer på båtar som glider förbi. Närbild på båt med västerländska turister som ler och har stora solglasögon. Bakom turistbåten en thailändsk kvinna i mycket mindre båt. Tillbaka till den orientaliska dansen. Spridda applåder hörs i bakgrunden och den orientaliska musiken upphör.

ENGELSK RESELEDARE: Ladies and gentlemen, now the dancers will pose for you. You're welcome to take pictures. Please come up and get closer to them.

Dansarna har ställt upp på gräsmattan. Kameran zoomar ut varpå en stor grupp vita turister med kameror kommer i bild.

Klipp till ännu fler västerländska turister som står vid en landsväg och filmar en pojke som sitter på något slags oxdjur. I bakgrunden far bilar förbi. Närbild på oxens trasiga gula tänder. Trafikljud i bakgrunden.

Klipp till en bild av en orm (kobra) som hålls ur en bomullssäck.

THAILÄNSK SPEAKER: Now it's time for the cobra show.

Högt gong-gong-ljud medan ormtjusaren börjar slå på ormen.

THAILÄNSK SPEAKER: When cobra gets angry it use its halssköld. The poison of the cobra can kill in one hour.

Utzoomning. En ung pojke retar ormen. Ormen hugger efter honom. Sus i publiken.

THAILÄNSK SPEAKER: It's angry now. Now you will see how our snakeexperts catch a cobra.

Pojken ligger på knä och sträcker ut händerna mot ormen. Fångar den snabbt och ställer sig upp. Applåder i bakgrunden, pojken bugar och håller ormen utsträckt.

THAILÄNSK SPEAKER: That's how you catch a cobra. Thank you very much.

Tillbaka till floden. En snabb flodbåt med thailändare far fram med ett vrål på det bruna vattnet. Medan vrålet ligger kvar försvinner båten ur bild och in kommer en långsam båt packad med någon form av gröda. Utzoomning till stor översiktsbild av floden.

REPORTER: I det här jättelika, drygt hundra år gamla kanalsystemet, aldeles utanför Bangkok är båten enda färdmedlet. Det är en gigantisk fruktodling, bananer, mango och meloner, allt.

Panoreringar förbi båtar och bebyggelser utefter floden. Bananträd och annat visas.

REPORTER: Och så tiotusen människor som bosatt sig längs med kanalerna.

Nu filmas bebyggelsen från en båt. Något som kan liknas vid en verkstad eller affär glider förbi. Stora och små kärl, trängs med mat och frukt och flätade korgar.

Orientalisk musik tonas in samtidigt som en bild av en man och två barn som går längs floden. Kvinnoröster hörs utanför bild och snart kan vi se tre kvinnor som skrattar och tvättar sig i floden. De tittar in i kameran och ler försiktigt. Ett flickebarn kommer springande och ställer sig att titta in i kameran.

Klipp till översiktsbild av en flytande marknad. Den orientaliska musiken tonas ner och ett människosorl tar över. Klipp till en bild i fågelperspektiv där det mest syns rishattar som sitter i båtarna. Närbild på korgar med ris och grönsaker som finns i en båt. Spridda thailändska fraser kan urskiljas i bakgrunden.

REPORTER: Man kan köpa det mesta i dessa olika sorters kanoter som flyter runt på floden. Och det som inte finns i kanoterna kan man köpa i affärerna som finns vid sidan om.

Klipp till första bilden som reportern själv är med på. Han är med i halvfigur och bakom syns floden och marknaden.

REPORTER: En sån här flytande marknad finns även i Bangkok men den är betydligt mindre och inte alls så rolig och intressant som den här. (Menande nickar ut ur bilden.) Men det gäller att vara ute i god tid på dagen för att de stänger sen framåt lunch. Sen framåt lunch blir det dessutom betydligt varmare, nu är klockan ungefär halv elva och temperaturen är en bra bit över 30 grader.

Klipp till bild från ett matstånd på gatan. Sedan större bild som visar ett antal marknadsstånd och människor som trängs på en gata.

REPORTER: En annan marknad. Weekendmarket med tusentals försäljare av allehanda ting.

Närbild på matståndet igen. Mannen som jobbar där sysslar med något oidentifierbart som ser ut som smala metallcylindrar som sänks ner i ett stort kärl. Ytterligare ett klipp och vi får se att mannen tillverkade någon sorts riskuber. Försäljaren pratar på thailändska med sin kund.

REPORTER: Weekendmarket hålls som sig bör på söndagar.

Klipp till översiktsbild på mer människor och mer marknadsstånd. Folkmassesorl. Vi får följa med i marknadens tränga gångar.

REPORTER: Det är ett folknöje för både thailändare och turister. Titta och föreställ er samtidigt odören av allt detta i den orientaliska värmen mitt på dagen.

Orientalisk musik tonas in. Närbild på en flicka som stänker vatten på frukten hon säljer medan hon säger något på thailändska. Närbild på fiskar som ligger i rad. Närbild på hundvalp som gäspar i en bur. Bakom honom syns fler valpar. Klipp till västerländsk man.

SVENSK TURIST: Vi har nyss kommit. Det enda vi har känt är att det är varmt.

REPORTER: Vad tycker ni om marknaden?

SVENSK TURIST: Rönt.

REPORTER: Tycker ni att det är bra varor de säljer?

SVENSK TURIST: Nja det vet vi inte. Inte en aning, det kan man inte se.

REPORTER: Det är ett dyrt resmål Thailand, att åka till.

SVENSK TURIST: Ja det är det men vi tycker om att se lite annorlunda resmål.

Klipp till närbild av någon som maler någon slags frön. Klipp till bild av neonrosa, limegröna och gula kycklingar som piper i en kartong. Klipp till bild av man som sitter på en stol med en apa i famnen. Klipp till bild på rader av porslinsfigurer, inzoomning på två porslinsfigurer som pussas med texten Holland på foten. Klipp till ung man som kör tuktuk. I bakgrunden hörs trafiken, och mycket tutande. Tuktukschauffören kör i väg och vi ser ett hotell, Malaysia hotel.

REPORTER: Det är billigt att leva och bo i Bangkok. Det finns hotell från hundra kronor natten för ett dubbelrum med luftkonditionering, badrum och swimmingpool till det flottaste och dyraste Oriental hotel.

Klipp till rosa blomma. Europeisk violinmusik tonas in samtidigt som mer och mer av blomman syns. Bakom blomman sitter fyra violinister i vita kavajer och spelar.

REPORTER: Oriental hotel har sedan 1981 varje år utsetts till världens bästa hotell men som ändå inte är dyrare än ett ordinärt svenskt hotell.

Klipp till bild av säng i ett rum. Klipp till bild av västerländsk flicka som badar i en pool.

REPORTER: Fullständig service och stråkkvartett ingår.

Utzoomning, fågelperspektiv på flickan i poolen och sen syns hela hotellområdet. Fiolmusik tonas ut. Klipp till västerländsk kvinna som sitter och dricker en drink.

SVENSK TURIST: Bangkok har ju väldigt mycket att bjuda på. Det är ju inte bara badferie utan man kan ju uppleva och se så mycket här. Och av vad vi förstår så är ju kulturen här lite spännande och landet är ju inte alls så fattigt som man hade föreställt sig. Det är ju otroligt fruktbart och fint av vad vi har sett på våra fantastiska små turer. Vi har varit runt på en massa turer varje dag. Även om hotellet här är första klassen lyxhotell och det finns pool så blir det lite enförmigt och varmt att gå omkring här så man tar ju gärna alla turer man tycker låter spännande.

Klipp till rosa neonskylt, "Full of love", i kvällsljus. Europeisk powerballadmusik går igång. Klipp till västerländsk man som pratar med ung thailändsk kvinna på kvällen. Klipp till västerländsk gammal man som sitter i stroboskopljus och tittar på ett par kvinnobarn.

REPORTER: Det är väl det här som Bangkok blivit mest känt för. Patpong-gatorna där unga thailändska flickor bjuds ut och utnyttjas av västerländska män.

Snabba klipp från diverse nattklubbar fyllda av västerländska män och thailändska kvinnor. Klipp till gogodansande halvnakna thailändskor. Klipp till närbild av den gyllene buddhan. Powerballaden tonas ut. Klipp till två thailändska män som knäfaller framför buddhan.

REPORTER: Men det är ett oförtjänt dåligt rykte som getts Bangkok där turismen blivit den viktigaste näringen under de senaste åren.

Klipp till bild på tempel. Utzoomning till tempelområdet där orangeklädda munkar blandas med turister.

REPORTER: Detta är en fascinerande och annorlunda värld på andra sidan jordklotet.

Klipp till prisinformation.

ROLF: Och för en resa i två veckor till Bangkok får man räkna med att betala 10-11.000 kronor för. Några charterresor går inte utan man åker med reguljärflyg och bokar på plats.

Bild 1.1

Bild 1.2

Bild 1.3

Bild 1.4

Bilaga 2. Packat & Klart 1991-01-20

Programledare: Bo Ingerstam Längd: 15.32 – 25.10 Reporter: Okänt, möjligtvis Bo som är speaker.

BO: Vi har Thailand som tema idag även om det är oordning även med resorna dit just nu med omlagda rutter och så vidare. Thailand är Fjärran Östern, det är spännande människor och miljöer, nya dofter och ljud, det är mystik. Och första resan till Asien går nog för många, precis som för mig, till Thailand som är ett turistland sen länge men som det först nu börjar gå charterresor till.

Bild på jordglob med Thailand och Bangkok utmärkta, samt flygvägen från Sverige,

BO: Det är långt bort Thailand, ett kvarts varv runt jorden, nära ekvatorn och med tropiskt klimat. Flyger man direkt till från Sverige till Thailand tar det elva timmar och lägger man därtill till tidsförskjutningen på sex timmar så blir det en kändbar omställning.

Klippbild tillbaka till Bo i soffan.

BO: Och när man kommer fram till huvudstaden Bangkok, och det bör man göra på en sådan här resa, så är det lätt hänt att den trötta resenärens första intryck går över till en viss besvikelse.

Klipp till bild av livlig trafik och höghus.

BO: För det man möter är en internationell miljonstad med avgaser, besvärlig trafik och ständigt buller.

Närbild på trafikkö med motorcyklar och tuktuks.

BO: Mystiken ligger mest i hur alltihop kan fungera, men det gör det.

Klipp till hotell med banderoll med texten "Long live the king".

BO: Man bor bra som turist. Man kan äta bra och handla billigt och allt det där. Många sevärdheter i Bangkok kan det vara bra att besöka i världsnas turistgrupp. Men som i alla andra stora städer så får man de största upplevelserna om man ger sig ut på egen hand, och då får man ge sig ut i den där trafiken.

Klipp till trafikbild. Bilkö med bussar och omoderna bilar.

SPEAKER: I Bangkok ska man definitivt inte köra bil själv. Man får åka buss eller taxi, fast i taxin måste man göra upp om priset i förväg och pruta ordentligt. I takt med att trängseln blir allt värre på gatorna blir fortskaffningsmedlen allt mindre.

Klipp till trång gata med många motorcyklar som korsar vägen och sicksackar mellan bilarna.
Klipp till tuktuk som står parkerad vid sidan av vägen. Reportern kommer fram och tar plats.

SPEAKER: En typisk Bangkoktaxi, en sån här trehjulig motorcykelbil, en tuktuk, är ett häftigt färdmedel där man far iväg genom den brusande trafiken med alla sinnen på helspänn.

Närbild på tuktukens registreringsskylt med thailändska tecken. Sedan utzoomning och tuktuken puttrar iväg i ett avgasmoln. Klipp till bild inifrån tuktuken. Vi får se den galna trafiken genom chaufförens vindruta. Trafiken dånar och det tutas konstant.
Klippbild på man som bär på en plank på en dammig gata.

SPEAKER: Men det är till fots man möter vardagslivet i Bangkok och det är då man börjar uppleva Östern och ana vad som egentligen finns bakom storstadfasaden.

Klipp till en verkstad överbelamrad med bildelar staplade i högar. En thailändsk/kinesisk man står i verkstaden och tittar in i kameran.

SPEAKER: Promenera genom den kinesiska stadsdelen med små verkstäder direkt på trottoaren med allt upp till motorer och pumpar tillverkas.

Klipp till kvinnor som sitter vid ett bord med en massa blommor i glada färger.

SPEAKER: Eller dyk in i de stora gatemarknaderna. Blommor i mängder finns till salu, produktförädlingen består som ni ser av vackra uppsättningar, girlander och kransar.

Utzoomning till översiktsbild av kvinnorna med blommorna, folkmyller i bakgrunden. En gäll thailändsk kvinnoröst hörs över bruset. Trafiken hörs i bakgrunden. Klipp till man som skär i en kokosnöt.

SPEAKER: Det är frukt och grönsaker i alla former. Det här är något annat än våra gamla saluhallar. Men så är det också ett liv som levs här och det är annorlunda än vårt.

Klippbilder på korgar med frukt. Skräp på gatorna, fötter som går förbi i färgglada platsandaler. Inzoomning på kvinna som ligger tillsynes utslagen på en dyna i ett fruktstånd. Klipp till bild av leende thailändsk kvinna som rensar fisk.

SPEAKER: Folk verkar vänliga, det känns inte otryggt att gå här. Man undrar förstås vad dom tänker om oss. Är dom nyfikna eller struntar dom i oss i en sådan blandning av människor som Bangkok har? Tar dom lätt på livet trots att levnadsförhållandena är knappa för många?

Orientalisk musik tonas in samtidigt med bild på ett tempel.

SPEAKER: De mest fridfulla oaserna är tempen. Det finns flera hundra, mer eller mindre praktfulla, men alla med typiska utsmyckningar.

Snabba klipp med tempel i olika vinklar. Närbild på en fot och sedan utzoomning till en kvinna som sitter på knä framför Buddhastatyetter.

SPEAKER: Takspetsar mot himlen och förgyllningar. Många tempel är fungerande kloster och många är platser dit vanliga människor kommer. Kanske att dom till och med övernattar och utövar sina troshandlingar. 95 procent av Thailands invånare är buddhister.

Närbild på förgylld Buddha.

SPEAKER: Och Buddha är närvarande överallt, i tempen såväl som i affärer, hotell och restauranger.

Utzoomning och vi får se att Buddhastatyn fanns på en resebyrå där en thailändsk man talar med två västerlänningar. Klipp till västerländsk man med stor filmkamera som filmar Buddhastatyn. Klipp till en annan Buddhastaty där thailändare viftar med rökelse och lämnar blommor.

SPEAKER: På olika sätt visa vördnaden för gudomligheterna och kanske önskar man sig lycka och välgång för egen del.

Musiken tonas ut. Klipp till vy över moderna höghus. Inzoomning på ett tak, där det står ett andehus bredvid en thailändsk flagga.

SPEAKER. Och andarna får man inte glömma, därför har varje hus ett andehus, som ett litet tempel som kan stå på taket såhär på ett hyreshus.

Klipp till gatuvy där en kvinna med traditionell klädedräkt syns i förgrunden.

SPEAKER: Eller så är det en brokig samlingsplats i ett gatuhörn mitt i betongen.

Fler rituellt klädda kvinnor går förbi i bild och ett klingande ljud och orientalisk musik hörs i bakgrunden. Klipp till västerländsk kvinna som blir intervjuad.

SVENSK RESELEDARE, TRIVSELRESOR: Det här stället heter "Erwentrein" och är en typ av många olika andehus som finns i Thailand. Det här är lite mera heligt. Här finns guden Brahma. Thailandare kommer hit och visar sin respekt. Man ber också om hjälp att få barn och vinna på lotteri. Om detta går i uppfyllelse beställer man dansöser som dansar för Brahma.

Klippbild på thailändsk kvinna i traditionell dräkt som dansar på knä.

SVENSK RESELEDARE: Man kanske placerar en elefant av trä eller blommor här.

Kvinnan dansar en stund till. Musiken tonas ut. Klipp till närbild på tallrik med nudlar som äts med pinnar. Musiken tar fart igen.

SPEAKER: Varken turister eller thailändare lever av enbart andlig spis. Thailandare äter ofta. I gatuköken lagas fisk, kött och grönsaker.

Klippbilder på thailändare som stoppar mat i munnen eller köar vid små gatuserveringar. Närbilder på sjudande grytor och annorlunda maträtter.

SPEAKER: Man vandrar genom dofter som ibland lockar – ibland kväljer. Kanske en turist som är rädd om magen tar det lite försiktigt här. Det är ju billigt att äta på restaurang också. Ni har väl förresten inte missat julhandelns budskap att man måste ha en wokpanna hemma? I Thailand finns originalen, allt från små svarta fat över elden till rostfria storkökswokar där man fräser ner i stort sett allt man har till hands.

Här visas bilder på diverse wokpannor.

SPEAKER: Den thailändska maten är mycket stark men god. Den måste absolut smakas på när man är här!

Klipp till bild på flodbåt på floden.

SPEAKER: Vi spar det bästa till sist, floden. Floden blir kanske den största totalupplevelsen av Bangkok. Floden, livsnerven och andningshål som staden är uppbyggd kring. Det är värt en god stund av semestern att bara stå här, eller sitta, och få en stunds svalka i hettan och se livet på floden, människorna och båttrafiken.

Diverse klippbilder på barn som badar i floden, båtar som far förbi. Klipp till bild på stora turbåtar.

SPEAKER: Turbåtarna går mellan hållplatser kors och tvärs över floden. Här är det detsamma som att åka buss alltså.

Bild på passagerarna på turbåten. Sedan på landgången där det går två orangeklädda munkar bland de vanliga människorna.

SPEAKER: Munkar i sina orange kläder på väg till templet andra människor till och från jobbet.

Bild på båten som åker iväg med munkarna i. Klipp till bild inifrån en betydligt snabbare båt.

SPEAKER: Men nu tar vi en av taxibåtarna, med ombyggda bilmotorer och tuffa unga förare. Vi reser någon timme in på de gamla kanalerna, det här är det ursprungliga Bangkok. Staden hade flera hundra kanaler men de flesta har fyllts igen till gator.

Bilder på hur båten tar sig fram mellan husen som ligger i floden. Husen är enkla, byggda i trä.

SPEAKER. Här finns kvarter där människor fortfarande lever på vattnet där svallvågorna sköljer över förstuvisten på husen och fuktskadade källare måste vara ett begrepp som inte existerar. Den frodiga växtligheten vittnar också om att Bangkok har varit en grön trädgårdsstad.

Bilder på grön växtlighet som växer längs med floden. Orientalisk musik tonas in. Vi far längs med floden, förbi en man som verkar ha problem att komma i sin båt. Förbi sneda hus som står i floden. Förbi en annan taxibåt med västerlänningar. Förbi en gammal dam i rishatt som paddlar kanot.

Sedan tillbaka till Ola i studion som fortsätter att tala om "de öar som kallas paradiset, dit man måste ta sig med flyg. Phuket till exempel."

Bild 2.1

Bild 2.2

Bild 2.3

Bilaga 3. Packat & Klart 1993-11-28

Programledare: Bo Ingerstam Längd: 9.06 – 15.10 Reporter: Mikael Strandberg.
Mikael Strandberg cyklar runt världen, nu har han kommit till Bangkok.

BO: Mikael känner att trots att det är han som vill studera folk hamnar han själv och sin cykel i centrum för nyfikenheten. Inte konstigt när han kommer trampande med stor packning och sitt oasiatiska utseende. Men det ger honom också många nya vänner i det vänliga kontrastrika Sydostasien.

Klipp till bild av drakmask. Orientalisk musik tonas in. Klipp till bild från marknad där mycket folk trängs bland stånden. Trummorna är centrala i musiken. Fågelperspektiv över rader med korgar med olika matvaror. Kvinnor som delar durianfrukter. Klipp till bild med livlig trafik, motorcyklar, bilar, cyklar och tuktuks. Närbild på en man som försöker hoppa på sin cykel som är överlastad med kokosnötter. Klipp till en annan man som är ute och cyklar i naturen. Det är förmodligen Mikael Strandberg. Klipp till närbild på leende asiatisk kvinna. Klipp till gammal kvinna som spelar på en trumma och ler ett stort tandlöst leende. Två män i traditionella dräkter dansar orientalisk dans. Klipp till närbild av en lokalinvånare som presenteras med namnskylt.

LOCAL: Why are you travelling by yourself and not with you friends or family? Is it not strange to travel by yourself in a country that you don't know?

Klipp till bild av Mikael Strandberg som sitter barbröstad och rödbränd i en säng.

REPORTER: Ända sedan jag kom till Asien har jag fått samma fråga om och om igen. Och jag vet inte riktigt vad jag har föreställt mig inför mitt inträde i Asien men aldrig hade jag trott att kulturchocken skulle bli såhär stor.

Bild på gudomlig avbild i sten med en levande eld som fladdrar framför. Klipp till vy över tempelområde. Mer orientalisk musik.

REPORTER: Omgående drabbades jag av upptäckten att människorna på den här delen av vår jord levde fundamentalt helt annorlunda än vad jag har blivit lärd under min uppväxt. Blott efter en kort tid insåg jag hur fattig jag var i jämförelse med dessa människor vars starka tro präglade varenda handling de utförde, vare sig det nu var muselmaner eller buddhister.

Klipp med diverse tempelbilder, interiör, rökelse och människor som knäböjer.

Klipp till bild på ett uppslaget tält.

REPORTER: När jag inte sover hemma hos folk finns det alltid en plats för mitt tält. I vanlig ordning kommer gärna en stor grupp människor dit för att titta hur denne trampande kuriositet bor. Och i Asien tillhör alla saker alla.

Klipp till trafikbild från Bangkok, motorcyklar och bilar i sedvanligt kaos.

REPORTER: Detta faktum har inte varit det svåraste att förlika sig med, utan det har varit att i stort sett varje meter av vägen sen Australien har kantats av hus, folk och hemsk trafik. Så någon sinnesvila blir det inte.

Klipp till hur Mikael kommer in i en liten restaurang och sätter sig vid ett bord med två leende thailändska män.

REPORTER: Däremot blir man en viktig representant för sitt land. För den stora massan efter vägen är det jag som är Sverige personifierat. Tror ni mig inte? Låt mig då fråga några människor vad de vet om Sverige.

Klipp till en cykeltaxi som korsar en gata, fullastad med varor. Närbild på tuktukchaufför.

REPORTER: Have you ever heard about Sweden?

Tolk tolkar till thai.

TUKTUKFÖRARE: Never before.

Närbild på leende man med trasiga tänder.

REPORTER: Do you know anything about Suedia? Suedia, you know? Nothing?

Mannen skakar på huvudet, men ler fortfarande oförstående.

Närbild på annan man som skakar på huvudet.

THAILÄNDSK MAN: No, nothing.

Klipp till Mikael som cyklar vidare och möter några andra cykelvänner.

REPORTER: Nej, jag lär nog vända mig till en av dessa trampande äventyrare som man träffar då och då längs vägen... för att få veta något om mitt eget land.

Närbild på västerländsk man i cykelhjälm, namnskylden avslöjar att han är från Canada.

CYKLIST: When I think about Sweden I think about a beautiful country in Northern Europe where skiing is supposed to be very good and from where some great hockeyplayers come from like Mats Näslund, Mats Sundin, Ulf Samuelsson, Pelle Lindberg... And of course beautiful women and also the great cross-country-skier, Gunde Swan.

Bild på Mikael som cyklar vidare längs vägen.

Bild 3.1

Bild 3.2

Bild 3.3

Bild3.4

Bilaga 4. Packat & Klart 2001-12-02

Programledare: Anders Rosén Längd: 00.30 – 11.00 Reporter: Mia Norin.

Bild på reportern som står på en bro, med långa bilköer nedanför.

REPORTER: Hej och välkomna till Packat & Klart och till Thailands huvudstad, Bangkok. Det är väl ungefär så här (pekar bakåt, mot trafiken) många av oss föreställer sig Bangkok, mycket trafik, myllrigt och stökigt. Och det är med all rätt. Men för den som vill och har ett intresse av att ta reda på saker så kan man hitta den mest spännande historia, arkitektur och kultur. Men då gäller det att förbereda sig på det mesta.

Orientalisk musik tonas in och en bild på floden med höghus i horisonten. Klipp till bild på thailändare som utövar thai chi i soluppgången. Ett människosorl ligger över musiken. Närbild på äldre thailändska som viftar med en klarröd solfjäder. Mera bilder på thailändare på rad som utövar thai chi.

REPORTER: Långsamt, långsamt mjukar Bangkoks invånare upp sig inför en ny dag. Varje led sträcks ut för att orka med en storstadspuls som ökar i samma hastighet som solen stiger över parken.

Klipp till mer fartyllad gymnastik där musiken ökar, blir hetsigare och barn skriker i bakgrunden. Musiken byts till thailändsk disco och thailändare i alla åldrar gör en friskis och svettis-liknande gymnastik. Klipp till bild av palmer framför en porlande fontän. Musiken tonas ner.

REPORTER: I en oas av palmer förbereder jag mig i västerländskt semestertempo.

Klipp till bild av reportern som sitter vid poolkanten och äter mango, med ögonen halvslutna av njutning.

REPORTER: Frukost vid Bangkoks första hotellpool på det nästan okända gamla hotellet Atlanta. Hotellet som för flera år sen hjälpte mig att hitta lugnet i en mångmiljonstad där ingen riktigt vet hur många som bor.

Bilder på trafik som åker kors och tvärs på gatorna. Skytrain som åker på broar över trafiken.

REPORTER: En stad som aldrig sover, Bangkok.

Bild på reportern som står uppe på en bro.

REPORTER: Jag brukar föredra att gå till fots i storstäder, men eftersom vi är i Bangkok så måste vi prova det nya skytrainet.

Bild på ett skytrain som närmar sig från långt borta. Orientalisk musik tonas in. Bilder på höghus och ett annat skytrain långt borta. Bilder av interiören och utsikten från tåget. Musiken tonas ner.

REPORTER: För snart två år sen invigdes himmelståget och idag kan vi glida i jämnhöjd med skyskraporna. Nackdelen är att man inte kan åka överallt. Fördelen är att jag för första gången får en överblick av vad som döljer sig bakom fasaderna för den som går på marken.

Ett högt visslande ljud och bilden övergår till flodbåt där passagerare kliver av och på.

REPORTER: Detsamma gäller om man tar båten på floden Ka Prayha. Här får man en chans att lite lugnare närma sig Bangkok.

Mer orientalisk musik och vi får se vad som går att se längst floden. Förfallna bostäder längs floden och höghus vid horisonten. Bild på reportern som står längst fram i båten. Den orientaliska musiken försvinner.

REPORTER: För bara 8 baht, ungefär två kronor, får man också en fin tur längs floden. Som dessutom leder oss till Thailands heligaste tempelområde.

Snabba klipp av tempel klippas in och rytmisk orientalisk musik går igång. Bild på reportern som står framför tempelområdet.

REPORTER: I Bangkok så finns det fler än 400 tempel. Men det finns ett som man absolut inte får missa och det är det här.

Ett gyllene torn visas och musiken blir pompös och ståtlig. Bilder av drak huvuden kommer tätt, mörka mansröster bildar kör och sedan slutar musiken tvärt. Bilder på färggranna figurer utanför templet.

REPORTER: Tolv stycken jättelika demoner vaktar ingångarna till Wat Patray, vilka bara är några av alla spännande mytiska figurer man möter innanför murarna. Något som är rena sagoberättelserna om man väljer en guidad tur. Buddhismen är den största religionen eller livsfilosofin i Thailand, och det här är det heligaste templet. Men här bor inga munkar, området är avsett för den dyrkade kungafamiljen vilkas förfäder genom tiderna byggt statyer, pagoder och torn för att hedra varandras minnen.

Klippbilder på templets tinnar och torn ur alla vinklar. Det blänker i solen. Knäböjande thailändare lämnar blommor och gåvor.

REPORTER: Köerna leder till det allra heligaste på området, här inne i smaragd Buddhans tempel finns en lite grön staty som är så högt aktad att den inte ens får fotograferas.

Klipp till vy över Khao San Road, backpackergatan. Västerlänningar och taxibilar överallt.

REPORTER: Lika högt aktad, i alla fall bland backpackers, är Khao San Road, som inte ligger långt från tempelområdet.

Bilder på thailändsk kvinna som gör dreads på västerländsk ung man. The Doors spelas på högsta volym. Skyltar på engelska som erbjuder billiga telefonsamtal till Europa och USA, turister som äter nudlar med pinnar, två bleka kvinnor med fullpackade ryggsäckar. Marknadsstånd med t-shirtar och träskulpturer.

REPORTER: Gatan är bara ett par hundrameter men den rymmer ett koncentrat av Bangkok. Perfekt för den som på en timme eller två vill shoppa souvenirer från hela Thailand innan hemresan. Eller letar efter ett budgethotell. Gatan är en mötesplats där man möter andra ryggsäcksresenärer och utbyter erfarenheter.

Musiken tonas ut. Bilder av höghus zoomas snabbt ut med ett vroom-ljud.

REPORTER: Det finns inte ett centrum i Bangkok, utan flera. Man skulle kunna säga att här finns ett för alla slags ändamål. Som religion, synd, nöje och shopping. Och ibland finns allt blandat, som på Sukhumvit road, Bangkoks längsta gata som sträcker sig till gränsen av Kambodja.

Bild på gatan med trafik som kör på som vanligt. Klipp till moderna hus med spegelglas. Sedan till små gatustånd som säljer frukt.

REPORTER: Här kan man försöka handla i ohanterligt stora gallerior eller på någon gatemarknad. En man med munskydd sitter i skuggan och läser tidningen. Reportern går längs flera marknadsstånd och tittar på figurer.

ENGELSK SPEAKER: Before you buy anything always check the price and quality in several shops and stores. Don't buy antiques if you don't know anything about antiques, or unless you're happy with fake. If you don't know about local antiques you will be cheated.

Reportern undersöker en liten statyett varpå butiksinnehavaren komma fram till henne.

FÖRSÄLJARE: For you ok, fifty percent.

Närbild på solglasögon på rad.

FÖRSÄLJARE: 200 baht.

REPORTER: 100?

Försäljaren och reportern skattar tillsammans.

ENGELSK SPEAKER: Bargain as much as you like but don't be aggressive during the bargaining. Always smile.

Reportern provar ett par röda solglasögon. Vänder sig till försäljaren.

REPORTER: Okey, 180?

Närbild på en vänligt leende försäljare med sedlar i handen.

REPORTER: Lurad blir man men man kan trösta sig med att i Thailand blir man det med ett leende. Det har jag lärt mig på hotellet jag knappt hittar till.

Bild på reportern som går över gatan och in på ett hotell. Zoomar in på en skylt i taket.

ENGELSK SPEAKER: This is the place you are looking for – if you know it. If you don't you'll never find it.

Bild på reportern som vandrar i hotell-lobbyen. Hon går fram till en bok som ligger där och börjar läsa.

REPORTER: This advice is written by Charles Henn. Ja nu kanske ni har börjat undra vem mannen bakom dessa kloka råd är. Han som får oss att överleva i Bangkok. Men mannen bakom orden är nästan osynlig för sina gäster trots att det är han som driver det hotell som hans tyska pappa och thailändska mamma grundade på 50-talet. Ett hotell som varje onsdag under sina glansdagar höll middag här i restaurangen för den numera avlidna drottningmodern.

Bilder på restaurangen och ett inramat fotografi på drottningen. Klipp till kvällsvy över en upplyst pool.

REPORTER: Det som en gång var ett lyxhotell har genomlevt en grym men spännande historia, med både uppgång och fall. En historia som format den hemlige doktor Charles Henn att med västerländsk utbildning delar med sig av sina kunskaper om Thailand.

Bild på Charles som sitter i en skinnfotölj med blå skjorta och välpressade byxor.

CHARLES: I understand Thailand, I understand how it runs and how Thailand functions, how the people work and their attitudes and their values and their way of thinking. I also understand the western mind. So in fact I'm the ideal interpreter, I can explain the east to the west and the west to the east.

REPORTER: Charles har jobbat med att förklara Sydostasien för västerländska diplomater. Förklaringar han förenklat och skrivit ner till sina gäster som verkligen vill lära sig om det land de besöker. Av samma omtanke om sina hotellgäster har han också bannlyst all form av prostitution, narkotika och våld på hotellet.

Klippbilder på hotellgäster som läser hans guid. Skyltar som anger att det är förbjudet att ta med prostituerade på rummet.

CHARLES: Thailand has so much more to offer the cheap beer and cheap prostitutes. So much more to offer. And I firmly believe that there are many people out there who wants to come to visit Thailand, but when they hear about the scale of the prostitution and the number of western people who come to Thailand because of the prostitutes, they are discouraged. All the hotels in Thailand allow that sort of thing, Atlanta is probably the only hotel in Thailand that has a strict policy, and we simply don't allow it.

Bild på fräscht modernt hotellrum med stor säng i mitten. Saxofontoner i bakgrunden.

REPORTER: Man ska veta att i samma prisklass finns mängder av modernare hotell att välja på i Bangkok där rummen inte är lika spartanska som här.

Klipp till restaurangbesök där reportern serveras en rad rätter.

REPORTER: Men jag har aldrig börjat min resa med att läsa en hotellskrift och till och med menyerna för att på så sätt lära mig och komma närmre en främmande kultur. En kultur i en stad där dygnen är långa och staden Bangkok aldrig sover.

Kvällsvy över regnigt Bangkok med neonskyltarna som ena belysning. De sista saxofontonerna dör sakta ut.

SPEAKER: En flygbiljett till Bangkok kan man få för cirka 6300 kronor tur och retur. Ett dubbelrum på Atlanta hotell kostar från 185 kronor per natt.

Bild 4.1

Bild 4.2

Bilaga 5. Packat & Klart 2003-10-26

Programledare: Anders Rosén Längd: 8.30 – 12.38 Reporter: Familjen Wiberg

Hur är det att resa med familjen? Familjen tar med oss på en tre månader lång resa där barnen får berätta om resan. Adam 10 år, Emma 4 år och Hanna 7 år.

Familjen börjar sin resa i Krabi och Ko Lanta men tar sedan tåget till Bangkok.

Det är natt och tåget rullar mot Bangkok. Genast börjar orientalisk musik att spelas. Sedan blir det morgon och familjen är samlad i tågupén.

Sedan klipp till stadsmiljö med mycket trafik och snabba klipp från gatustånd som serverar mat. Mycket bullar och den orientaliska musiken ökar tempot. Olika sorters mat blixtrar förbi, fisk, nudlar etcetera.

ADAM: Bangkok är Thailands huvudstad och här såg vi saker vi inte sett förut.

Bild på familjen som står på gatan och tittar på olika saker som försiggår på gatan. Bland annat en man som jobbar i en avloppsbrunn.

HANNA: Han hade en liten groda på axeln.

Mera trafikerade gator. Jag känner igen klippbilder från tidigare reportage, Sukhumvit road med en massa taxibilar.

Familjen står samlad framför en monter med bakelser. Närbilder på tårter.

HANNA: Det som var så bra med Bangkok var att det fanns så svala varuhus och här fick Adam välja en födelsedagstårta. Och det fanns massor att välja på.

Familjen sitter uppradade och äter tårter. En kypare kommer och ritat teckningar åt barnen.

HANNA: Här var det en snäll kypare som ritade teckningar till oss.

Gitarremusik börjar spelas och mer trafikbilder. Bilder på skytrain.

HANNA: När vi åkte runt i Bangkok så åkte vi mest skytrain. Det var roligt och bra för det var kallt och skönt på tåget.

Klipp mellan olika bilder av familjen som väntar på och åker skytrain. En skylt på svenska skymtar förbi; "Hans majestät kung Carl XVI Gustaf och hennes majestät Drottning Silvia av Sverige önskas varmt välkomna av det thailändska folket?". Sedan en bild av vårt kungapar i en förgylld ram längs vägen.

HANNA: Vår svenska kung och drottning var också där när vi var i Thailand. Men vi såg dom bara på bild, precis som det thailändska kungaparet. Men var vi än kom såg vi våra läxböcker varje dag. Och en gång i veckan måste vi skriva hem till skolan.

Bild på Hanna och Adam som sitter på ett hotell och gör sina läxor och ser måttligt roade ut. Klipp till Adam som står utanför ett internetcafé.

ADAM: Jag ska in på det här internetcaféet och lämna mina läxor.

Bild på Hanna och Adam som sitter framför en dator. Sedan ett klipp på klassen hemma i Sverige.

ADAM: Varje vecka fick vi maila hem till våra klasskompisar och dom mailade frågor till oss ända från Sverige.

Sedan tillbaka till Thailand och bild på Grand Palace. Orientalisk musik drar igång. Lite olika bilder från tempelområdet med orangeklädda munkar som går förbi.

HANNA: Det finns över 400 tempel i Bangkok men vi tittade på smaragd Buddhans tempel. Här var det jättevarmt, säkert hundra grader och massor av turister.

Bilder på poserade turister framför templet.

HANNA: Alla tyckte det var kul att titta på templet fast inte Emma. Men det var inte så konstigt för hon hade fått vattkoppor.

Närbild på Emmas ansikte med röda utslag. Klipp till bild av Emma och mamma i sängen. Den orientaliska musiken försvinner.

MAMMA: Är det jobbigt?

EMMA: Mmm.

Bild på stort urtdjursgap. Orientalisk musik dras igång igen. Bild på skyltar som visar att vi hamnat på en krokodilfarm.

HANNA: Eftersom Emma var sjuk fick hon vara kvar på hotellet och vi åkte och tittade på en krokodilfarm.

Bilder av män som badar med krokodiler. En thailändsk man hörs i högtalaren, talar upphetsat ju djävare männen är. Bilder på krokodiler med stora gap och män som viftar med pinnar framför.

Orientalisk musik upphör. Tillbaka till hotellet där Emma är nedbäddad i vita lakan.

EMMA: Jag fick vara på hotellet och tittade på teve.

Orientalisk musik på igen. Tillbaka till krokodilfarmen och närbild på ett jättegap. En man stoppar in sin hand i ett gap.

HANNA: Fast krokodiluppträdet var inte så roligt. Jag tyckte det var läskigt.

Bild på Adam som matar krokodilerna med ett metspö riggat med kött.

Orientalisk musik upphör. Närbild på Emmas ansikte med vattkoppor.

HANNA: Efter en vecka i Bangkok var Emma mycket friskare så vi kunde åka vidare till Hua Hin.

Bild 5.1

Bild 5.2

Bilaga 6. Packat & Klart 2004-10-17

Programledare: - Längd: 00.40 – 12.40 Reporter: Jacob Wikmark

SPEAKER: I säsongens första Packat & Klart besöker vi Thailand och huvudstaden Bangkok. Vår reporter Jacob Wikmark ska försöka komma den thailändska själen nära och det gör han mitt under det blöta nyårsfrandet.

Bild av liten thailändsk pojke som står på gatan med neongrön vattenpistol. Österländskt influerad pianomusik går på. Klipp till barn som slänger vatten på varandra från ett flak.

REPORTER: Det går faktiskt att det i genomsnitt är ganska lagom att få hinkar med isvatten över sig när det är 37 grader varmt ute. Lillkillen vet kanske inte det, men både han och jag kan intyga att hur man än räknar är det enormt kul.

Bilder på reportern som får massa vatten över sig. Thailandare åker förbi med bil och håller mer vatten på honom och på varandra.

REPORTER: Fast bakom thailändska tokigheter finns mycket eftertanke. Vi skruvar tillbaka klockan några dagar.

Nattvy över Bangkoks skyskrapor. Neonljus lyser upp bebyggelsen. Bild på reportern som åker flodbåt och dricker vatten ur flaska, nu är det dag. Reportern läser något på thailändska, medan bilder av trafik och tuktuks glider förbi.

REPORTER: Det är Bangkoks fulla namn. Världens hetaste stad med världens längsta namn. Det räcker med att säga det en gång för att förstå att detta är en metropol med djup. Den kallas änglarnas stad och vi ska försöka känna hur dess åtta miljoner själar fungerar. Hitta platserna där man kan begripa Bangkoks och Thailands innersta. Det vore kanske dumt att tro att det går men ännu dummare att inte försöka.

Klippbilder i rask takt. Olika maträtter tillagas vid väggkanten, gamla damer på motorcyklar, den thailändska flaggan vajar i vinden. Utsikt över tempel.

Bild på reportern som kommer till ett tempelområde och lägger leende pengar i en bössa. Bakom bössan står orangeklädda munkar och delar ut någon sorts kärll med sand, en ros och en färgglad flagga.

REPORTER: Can I get one of these now? Thank you.

Han stjälpur ut sanden i en hög på marken. Ser tveksam ut. Placerar rosen mitt i högen.

REPORTER: Buddhismen, såklart. Det här tempelområdet är ett av Bangkokturistens måsten. Tempelområdet Wat Po.

Klipp till närbilder av Buddhastatyer och den stora gyllene Buddhan.

REPORTER: Och för allt i världen missa inte den stora vilande jättelika gyllene Buddha. 46 meter ren nirvana. Känn rökelsesdoften, känn lugnet.

Bilder av thailandare som samlats framför denna Buddha. De håller i rökelsestickor.

REPORTER: Wat Po erbjuder också fysisk avslappning. Traditionell thailändsk massage kan göra mirakel med stela svenska kontorskroppar.

Bild på reportern som ska få massage. Orientalisk musik hörs i bakgrunden.

REPORTER: Jag ska sätta på mig någon sorts konstiga byxor här. Jag vet inte om dom är i min storlek direkt men... Dom var ganska stora.

Bild på reportern som försöker få på sig ett par traditionella thailändska fiskarbyxor. Sedan hoppar han upp på massagebänken.

REPORTER: När den dumme svensken fått hjälp att knyta byxorna börjar massagen. Kroppen knakar som en gammal skuta men ändå flyter man snart bort, bort...

Närbild på massagen och en njutande reporter. Massösen knäcker han fingrar och reportern ser ut att sova.

REPORTER: Vi människor lever våra liv som råa, blomkålshuvuden. Äntligen vet jag hur det känns att vara kokt.

Bild över en sal fylld med madrasser tar folk får och ger massage.

REPORTER: Hur gick det där till egentligen? En trappa upp finns svaret. Här hålls kurser för dem som vill lära sig massage och bemästra de tio energilinjerna som går genom kroppen.

Bild på reportern som sitter med en massageinstruktör som berättar om kurserna.

INSTRUKTÖR: This is the basic course. We talk about three lines.

Hon visar på reportern var dessa linjer går någonstans. Sedan fler bilder på människorna som finns i rummet. Olika nationaliteter.

REPORTER: Nyfikna från hela världen kommer till Wat Po för att gå kursen och litteraturen är på en rad olika språk.

Instruktören håller upp boken.

INSTRUKTÖR: English, Japanese, German, Chinese...

Bild där en massör viker ihop en människa på mitten ungefär.

REPORTER: Jag måste medge att jag är imponerad. Det här en konst som förnyar kroppen trots att det ibland ser ut som brottningen på mellanstadiet, som dock förtjänar respekt.

Bild på dimmig skyline. Trafiken hörs i bakgrunden, bilar tutar. Klipp till grönt område med en liten vakt i en kur.

REPORTER: En liten avstickare. Bangkok Hilton heter det inte längre utan Wyatt Park är det nya namnet på det lyxiga hotellet. Och bakom det här hotellet. Oj, oj, oj. Förlåt mig, ursäkta, men jag måste bara få visa er en grej. Om ni har småbarn kanske ni ska be dom blunda eller något.

Närbild på reportern som ser otroligt nöjd ut. Sen klipp till två stora fallossymboler med rosa band runt. Österländsk musik går på. Flera fallossymboler dyker upp.

REPORTER: Ni ser själva, dom har ställt hit massor med snoppar på baksidan. Det finns ett lite andehus här. Thailanderna bygger sådana för att andarna inte ska flytta in i de riktiga husen, ungefär som när svenskarna bygger en gäststuga åt svärföräldrarna.

Reportern placerar rökelse i andehuset. Fler klippbilder på ett otal fallosor som är omslutna av färgglada sidenband, radband och blommor i massor.

REPORTER: Här bor en kvinnlig fruktbarhetsande som heter Chao Mai To Tin, oh folk kommer hit för att få hjälp med barnafödande och efter att ha offrat några rökelsepinnar räknar jag nu med att bli enormt fertil. Jag räknar med att få fler barn än en bladlus. Jajemen.

Klipp över till floden. Sedan till skyskrapor och skytrainstation.

REPORTER: Allvarligt talat, det känns som vi redan håller på att förstå litegrann. Den smutsiga heta luften är lite lättare att andas och den stökiga Bangkoknatten är bara vacker.

Bilder på Bangkok om natten. Neonljus och trafikköer. Sedan färd med tuktuk längs gatorna där kommersen är igång trots den sena timmen. Den orientaliska, lite mystiska musiken tonas ner.

Klipp till bild av grönskade träd om dagen. Kvinnlig röst som bryter på thai.

KVINNA: And close your eyes. Open the path in your body.

Bild på vitklädd kvinna som sitter i skräddarställning på en gräsmatta. Hon har rakat huvud och slutna ögon.

KVINNAN: And your mind should not think of anything. Just concentrate about the breathing.

Bild på kvinnan och reportern som sitter mitt emot varandra på gräsmattan.

REPORTER: Det är dags för själslig rening. Nunnan lär ut buddhistisk meditation.

Närbild på nunnans rakade skalle.

KVINNAN: If you feel happy you should just know that everything is uncertain.

Närbild på reporterns slutna ögon. Klipp till bild på tempel vid en liten damm.

REPORTER: Det här är Sathira Damasathan, tre hektar av grönska och lugn i jättestaden.

Klipp på bilder av träd och buskar. En gong-gong hörs. Bild på nunna som slår i en klocka.

REPORTER: Här lever nunnor som håller meditationsgrupper.

Klipp till stor sal med små madrasser på golven. Alla är vitklädda. Nunnor blandade med vanliga människor.

REPORTER: Detta är ingen turistfälla. För att släppas in måste man mejla i förväg och anmäla intresse. Vill man vara med i en av grupperna talas det nästan bara thai. Men oftast råder tystnad.

Bild på näckrosblad i en damm. På en vitklädd procession som går genom ett litet skogsområde.

REPORTER: Den gående meditationen är fascinerande. Sakta går vi barfota och tysta, med fokus på andningen och lugnet, i stället för vart vi är på väg. Jag har aldrig upplevt något liknande trots alla steg jag gått tidigare i livet. Men det mest surrealistiska är lunchen. För meditationen pågår fortfarande – 50 personer som intar en hel måltid utan någon kommunikation alls. Inte ett enda ord.

Bild på matkön. Närbild på människor som mediterar. Ingen pratar. Bild på reportern som förefalla be en tyst bordsbön bredvid en thailändsk kvinna. Närbild på en rad kvinnor som äter med ögonen slutna. Bild på en religiös statyett och österländsk musik drar igång.

Tillbaka till stadens myller. En marknad, full av krimskransar och trånga gångar.

REPORTER: En praktisk detalj med Bangkok är att när man väl funnit sinnesfrid finns det många möjligheter att riskera den. På lördagar och söndagar kan man trängas lite på Chatuchaks anrika helgmarknad. Den täcker ungefär 20 fotbollsplaner och påstås med det vara störst i världen. Och allt är thailändskt billigt.

Klippbilder på färgsprakande fiskar i akvarium. En juicepress. Rader med kryddor och matvaror. Buddhor i olika färger och utföranden.

REPORTER: Men låt inte din nyfunna frid lura dig att köpa en Buddhahild. De får inte föras ut ur landet och du kan räkna med att tullarna är ganska ointresserade av att höra hur bra den där statyn skulle passa på din spiselkrans. Bara en liten varning.

Annan österländsk musik byter av och klipp till en bild av soluppgång över Bangkok. Sedan närbild på en ung thaiflicka som ler in i kameran. En rad av thailändare som blänger misstänksamt in i kameran. Okänd matvaror uppställda på ett bord. Gäslande thailändskor samtidigt som ett mässande hörs. En rad med knäböjande orangeklädda munkar sitter och ber framför mikrofoner.

REPORTER: Nyårsafton. Sex på morgonen är 2527 buddhistisk tid. Nästan alla turister sover, ovetande om vad som sker framför det kungliga palatset.

Bild på reportern som lämnar blommor framför palatset, tillsammans med många thailändare.

REPORTER: En av de heligaste Buddhbilderna har förts hit så att besökarna får chans att utföra ritualen att stänka väldoftande vatten på statyn. Nyår handlar egentligen om rening inför det nya som kommer. Och så skänker man mat och blommor till munkarna. Allt känns mycket värdigt och mycket finstämt. En känsla som inte kommer att hålla länge.

Bilder av munkar som går runt i folkmassorna och ar emot mat. Thailändare som stänker vatten på Buddha. Uniformerade poliser som övervakar det hela. Mässandet tonas ut och istället spelas hetsig orientalisk musik. Vi är tillbaka på gatan där reportern får vatten slängt över sig. Snabba klipp på blöta människor som dansar och sjunger på gatorna, och stänker vatten på varandra.

REPORTER: Då var vi där. Det är den 13 april, songhkran, och det har börjat. Den mest kända del av Thailand's nyår. Det stora glada vansinniga kriget.

Mer klipp från vattenkriget. Barn med stora baljor vatten. En överviktigt thailändsk man i baddräkt och plastblommor. En reporter som tar sig om huvudet och suckar uppgivet. Sedan kommer en thailändsk kvinna fram och smetar tvål i reporterns ansikte och önskar gott nytt år.

REPORTER: Det räcker inte med vatten, minst lika poppis är det att blanda puder och vatten och sen gå runt och smeta geggan i ansiktet på folk. Faktiskt en sorts lyckönskning. Efter ett tag kommer känslan, man kan ju inte bara gå omkring och ta emot.

Reportern går fram till ett stånd.

REPORTER: Hi, a watergun. How much is this? 160 baht, okay. I need a good gun. I need water.

Närbild på reportern och hans nyinköpta gevär.

Reporter: Nu ni, är det på ren svenska – no more mr nice guy. Vi ska in på den tokigaste gatan av de alla, Khao San Road, där det råder bara kaos. Vanligtvis är det Bangkok's backpackercentrum – nu är den en långsam flod av glädje, gegga och skitsamma om kläderna blir smutsiga.

Bilder på detta kaos. Utklädda människor som sprutar vatten på varandra. Thailändare smetar pudreggga på kameran.

REPORTER: Det är kanske fäfängt att tro att man kan begripa ett folks själ på ett par dagar, men det här är leendets land. Och när solen fått min lermask att stelna denna dag så är åtminstone leransiktet stelnat till Thailand's nationalmin.

Närbild på leende thaipojke.

Bild 6.1

Bild 6.2

Bilaga7. Packat & Klart 2006-11-22

Programledare: - Längd: 11.39 – 22.00 Reporter: Nadia Jebriil

Karta över Thailand.

SPEAKER: Nadia Jebriil har under hösten rest jorden runt och nu är det dags för det allra sista stoppet, och det blir i Thailands huvudstad Bangkok, där Nadia får vara med om några rejäla smällar.

Bild på trafik. Motorcyklister som korsar gatan och taxibilar som kryssar fram. Orientalisk musik tonas in. Klipp till ytterligare bild på trafikerade gator ur fågelperspektiv. Närbild på mat som lagas vid väggkanten. Klipp till bild på reportern som står vid väggkanten.

REPORTER: Solen steker och svetten lackar och det är så tjockt med avgaser här så att det knappt går att andas. Det är ju precis som det ska vara i en av världens största städer. Och det här är mitt femte stopp på min jorden runt-resa.

Klipp till ytterligare trafikbilder och bilarnas tutande hörs.

REPORTER: Bangkok betyder änglarnas stad, men numera är detta också turisternas, och framförallt svenskarnas stad. Thailand tar årligen emot ungefär tio miljoner turister, själv är jag förstagsbesökare...

Bilder på reportern som väntar på skytrain. Klipp till bild på reportern som står i skytrainet och tittar ut.

REPORTER: ... och det är ju otroligt spännande. Kul också att Thailand precis firar kungens 60 år på tronen.

Klipp till banderoller med kungens avbild som hänger från en fasad. Klipp till bild av skytrain på avstånd. Klipp till utsikten som syns från skytrainet. Monument, gröna parker etcetera.

REPORTER: Att åka skytrain är ett av de smidigaste sätten att fly den tjocka trafiken, dessutom bjuds man på en schysst överblick över staden.

Bild inifrån skytrainet. Välklädda thailändare i vagnen, en ung flicka pratar i mobiltelefon. Från högtalarsystemet hörs en thailändsk kvinnoöst. Den orientaliska musiken tonas ner och byts ut mot snabba reggaeton. Klipp till två thailändare som sitter i en bil. Klipp till bild av reportern som står på en gata och ska handla ett armband av en försäljare i traditionell thailändsk huvudbonad.

REPORTER: How much are they? 150? I can take this one, this is nice. How much is this?

FÖRSÄLJARE: 100.

REPORTER: 100 baht? This? Noooooo.

FÖRSÄLJARE: 50?

REPORTER: 50? 50 for two?

FÖRSÄLJARE: No 100 baht for two.

REPORTER: 100 baht for two? No, 50 for one, 50 for one.

Klipp mellan reportern och försäljaren som försöker sälja fler. Och trots att de kommit överrens försöker den gamla kvinnan sälja fler. Bilderna är klippta så att det ska se ut som reportern blivit fast där halva dagen. Tillslut enas dom.

FÖRSÄLJARE: 150 for two.

REPORTER: 150 for two?

Reportern tar ett armband.

REPORTER: I'll take this one and then I come back later and buy some more. Ok?

Bild på försäljarkvinnan som ser stött ut och gör ett ohhhande läte. I bakgrunden står en thailändsk man och pekar argt in i kameran.

REPORTER: Oj oj oj alltså.

Börjar diskutera med försäljaren igen. Som prackar på reportern ytterligare ett halsband. När reportern protesterar gör försäljaren gester som visar på att hon måste äta.

FÖRSÄLJARE: 150.

REPORTER: 100! 100! 100!

FÖRSÄLJARE: 150! 150!

De fortsätter att diskutera priset ytterligare. Reportern fnissar. Till slut kommer de överrens och reportern ger försäljaren pengar.

REPORTER: Äntligen är affären i hamn. Två armband för tjugo spänn. Det får duga. Klipp till bild från Khao San Road. Västerländska turister med stora ryggsäckar går förbi kameran. Bild på ryggsäcksturist som köper mat från ett gatustånd. Bild på försäljare som skrattar och säljer kläder.

REPORTER: Det här är Khao San Road, nästan omöjligt att undvika när man är budgetresenär. Detta totalt turistanpassade stråk är världens mest kända backpackergata. Här finns de billigaste rummen, folk från hela världen, och massor av krimskrams.

Klipp till tjej som får dreads gjorda vid sidan av vägen. Skylt som erbjuder billigt guesthouse. Turist som köper glass. En rastafarithailändare vid sidan av gatan. Någon som blåddrar bland piratkopierade adidasjackor.

REPORTER: Vill man ha ut mer av sin dag ska man inte fastna här.

Reggaemusiken slutar. Snabbt klipp till reporter som står utanför ett hus med en thailändsk kvinna som enligt namnskylt heter May Kaidee. Jazzmusik går igång i bakgrunden.

MAY: Welcome to May Kaidees vegetarian cooking class. It's really healthy, yummy. Easy and funny.

Närbild på hand som lägger upp tärnad frukt i skålar. Reportern som står med ett förkläde.

REPORTER: Jag ska laga tio rätter tillsammans med May.

May kommer springande in i bild.

MAY: Okey, May Kaidees cooking class.

REPORTER: Okey and we're going to cook right here out on the street?

MAY: Yeah, yeah.

Bild på wokpanna som står ute på gatan. Bild på reporter och May som häller olja i pannan.

REPORTER: Jag är av den bestämda åsikt att man bäst lär känna ett land genom mat och vägen till Thailands hjärta går verkligen genom magen.

Bild på olika kryddor. Närbild på små skålar med olika grönsaksinnehåll, tofu etcetera.

REPORTER: Den här matlagningskursen hålls precis bredvid Khao San Road.

Närbild på skrattande reporter. Fräsande olja hörs utanför bild.

REPORTER: Det går undan det här. Jag vet inte vad jag gör.

Reportern vänder sig till May.

REPORTER: What was this?

MAY: Mixed vegetable.

Bild på reportern som häller grönsakerna i wokpannan. Klipp till bilar som åker förbi på gatan.

REPORTER: Kursen består helt enkelt av att man få en sän här... eeehh... radda med recept. Tio stycken är det som man ska laga under otroligt kort tid. (skrattar) Det går snabbt men det är rätt enkelt faktiskt, jag trodde det var mycket svårare än så.

Klipp till maten i wokpannan.

MAY: It's ready.

REPORTER: Ready? Oh nice.

Bild på reportern som äter och May som står leende bredvid.

REPORTER: Mmmm. Very good. Maybe a little bit more . . . lemon?

Närbild på May som häller i mer citronsaft i maten. Bild på reportern och May som provsmakar maten. Sen närbild på May som hettar upp wokpannan. Reportern tittar bland sina recept.

REPORTER: And then what to we do?

MAY: Two tablespoon soyasauce.

Närbild på sked med soja. Sen bild på reportern som häller sojan i maten medan May tittar på. Närbild på maten i wokpannan. Bild på reportern som rör i maten medan May står bakom i köket och pysslar med något.

REPORTER: Det är egentligen såhär det ska vara att laga mat. Rakt på gatan såhär, inget finlireri.

Närbild på maten igen. Sedan klipp till olika ingredienser i påsar, och sedan häller någon vätskan från wokpannan i papperskorgen.

REPORTER: Så fort en rätt är klar börjar vi snabbt laga nästa och här lär man sig inte bara att laga thaikäk utan självklart får man också lära sig laga Mays matlagningssång.

Bild på reportern som står bredvid May och tittar ner i ett papper. Kollar frågande på May medan hon försöker sjunga på thailändska. Skrattar när det inte går så bra med uttalat. May försöker hjälpa till. Sedan sjunger May hela sången medan hon tittar in i kameran. Medan hon sjunger får vi se klippbilder från wokpannan.

MAY: Saep – it means yummy, yummy. And man pet means spicy and yummy.

Närbild på någon som smakar med sked ur wokpannan.

REPORTER: Jag har fått någon att smaka min currygryta här. What do you think?

Bild på thailändsk man som äter ur en skål. På frågan hur det smakar gör han tummen upp.

Klipp till bild på May som håller upp olika såser i skålar. Stor närbild på hennes leende ansikte.

MAY: Okey you got to sit down. Now it's time to taste the ten dishes from cooking class. Thai style and Lao style.

Bild på reporter och May som dukat på en matta på golvet. De tar för sig ur skålarna. Närbild på reportern som tuggar maten.

REPORTER: Jag älskar hur thailändare tänker kring mat alltså. Man lagar den och så äter man den ihop såhär. Perfekt lunch.

Klipp till bild av Bangkok skyline. Dramatisk orientalistisk musik går igång. Klipp till nattskyline, och sedan trafik om natten.

Sedan klipp till radiomusik och klipp till två män som thaiboxas. Kommentatorn hörs i bakgrunden. Klipp till publiken som står utanför ringen och hejar på och skriker och gestikulerar. Klipp till bild på reportern som ler försiktigt men rynkar ögonbrynen när hon tittar på matchen. Klipp tillbaka till boxningsringen där den enda killen blir omkullsparkad. Snabba klipp på publiken som gestikulerar vilt och skrattar. Klipp på boxarna som glänsar av olja och svett. Den andra killen blir nedslagen. Klipp till reportern.

REPORTER: Det är så sjukt brutalt det här. Och ändå blir man medtagen.

Klipp till unga västerländska killar som sitter i publiken. Några andra västerländska damer. Boxningsringen och all publik. Musiken övergår till österländska toner.

REPORTER: Thaiboxning är en av världens tuffaste kampsporter. Det känns nästan lite konstigt att thailändarna med sina breda vita leenden kan ha en sådan hård sida. För att sitta i ringsida får man som västerlänning betala ungefär 400 kronor och då får man helkväll med sparkar och slag. Spännande men absolut inget för den som är känslig.

Klipp till nattvy över Khao San road. Neonljus i natten. Ny österländsk musik går igång. Några unga thailändskor i leopardklänning och silvriga kaninöron ler och vinkar in i kameran. Västerländska turister sitter vid bord i restauranger. Närbild på turist med hatt som sveper en öl.

REPORTER: Khao San Road by night. Backpackers festar på billig bira och kåkar gott. Det är aldrig särskilt långt till närmaste matstånd.

Närbild på nudlar i wokpanna. Turister som står på gatan och äter ur plastallriker.

REPORTER: Det mesta frestar. Men så finns också en del som inte gör det.

Bilder på friterade larver som ligger i en stor hög. Bild på reportern som står på gatan bredvid två asiatiska unga killar.

REPORTER: Dom här killarna är från Vietnam och dom har aldrig heller provat gräshoppar förut. Okey, are you going to try it?

Närbild på killarna som provar gräshopporna. I bakgrunden hörs ljud från reportern som halvskriker upphetsat.

REPORTER: Was it good?

VIETNAMES: Yes you should try it.

De håller upp en gräshoppa mot reportern som vänder sig bort och fäktar med händerna.

REPORTER: Neej, jag kan inte, jag kan inte. (fnissar) I can't try it.

Vietnameserna bjuder istället kameramannen som sträcker ut sin hand och får en gräshoppa.

REPORTER: Fotografen här ska ta en tugga på en gräshoppa.

Bild kameramannen som tar en smakbit. I bakgrunden som gör små utrop av skräckblandad förtjusning. Klipp till bild av en av vietnameserna som håller upp en gigantisk stor kackerlacka. Hans kompis skakar på huvudet medan vietnamesen tar en tugga av halva kackerlackan.

Klipp till ytterligare bild av Bangkok skyline by night. Gitarrmusik går igång. Klipp till folkmassa i gula tröjor.

REPORTER: Gult är måndagens färg enligt buddhismen och kungen föddes på en måndag. Därav alla gula tröjor.

Bilder på leende thailändare som tänder gula ljus. Närbild på bild av kungen.

REPORTER: Hela Bangkok firar den extremt folkkäre kungens 60 år på tronen. Det är nästan läskigt vilken personkult som uppstått kring honom. Det är svårt att inte dras med i glädjeyran.

Bild på skrattande reporter i folkmassan. Fyrverkerier på natthimlen. Hundratals thailändare med kameror i händerna. Närbilder på leende thailändskor som håller för öronen och tittar på fyrverkerierna. Mer fyrverkerier i alla färger. Bild på reportern i folkmassan.

REPORTER: Vilket firande alltså. Tusentals människor och fyrverkerier och jag måste nog säga att det inte går att avsluta jorden runt-resan på ett bättre sätt.

Snabba klipp på mer fyrverkerier.

Bild 7.1

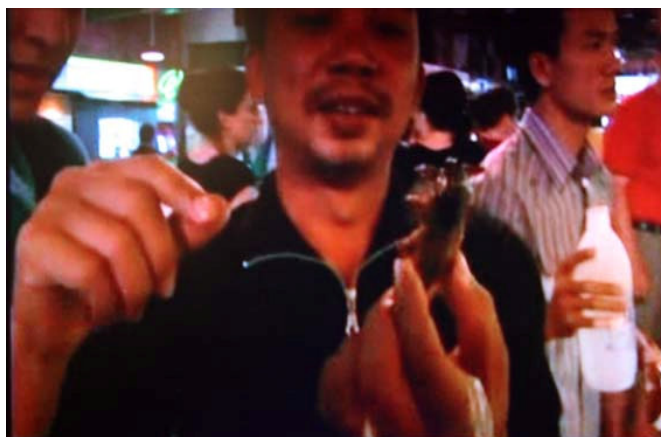

Bild 7.2